

Д О Д А Т К И

Пам'ятка викладачеві бібліотечних уроків	52
Програма моніторингу за підсумками пілотного проекту	55
Анкета (для учнів 4-го класу)	55
Тест (для учнів 6-го класу)	56
Анкета шкільного бібліотекаря, учителя	58

ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ
ЦЕНТРАЛЬНА ДИТЯЧА БІБЛІОТЕКА ХЕРСОНСЬКОЇ ЦБС
ШКІЛЬНА БІБЛІОТЕКА ЗНЗ № 30 м. ХЕРСОНА

БІБЛІОТЕКА+ІНТЕРНЕТ: УРОКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОШУКУ (за підсумками першого навчального року в рамках пілотного проекту)

Упорядник та редактор: Н.Ф.Попова
Відповідальна за випуск: А.І.Бардашевська

Херсон
2008

ББК 78.585
Б 59

Бібліотека + Інтернет: уроки інформаційного пошуку: (за підсумками першого навч. року в рамках пілотного проекту) / Херсон. обл. б-ка для дітей, центр.дит. б-ка Херсон. ЦБС, шк. б-ка ЗНЗ № 30 м. Херсона; упоряд. та ред. Н.Ф.Попова; відп. за вип. А.І.Бардашевська. - Херсон, 2008. - 60 с.: іл.

Відгуки просимо надсилати на адресу:
вул. Червоностудентська 21, м. Херсон, 73000
або електронною поштою: vbpi@library.ks.ua

З М І С Т

Уроки інформаційної грамотності: досвід взаємодії херсонських бібліотек	3
Пригоди Книжки. Інтегрований бібліотечний урок для першокласників	5
Як поводитися з книгою. Пам'ятка-закладка	10
Посвята в читачі. Сценарій підсумкового бібліотечного уроку для першокласників	11
Електронна книга. Тренінг в Інтернет-центрі (2-й клас)	16
Як вибрати книгу для навчання і цікаву для читання? Бібліотечний урок (3-й клас)	20
Гід в країні Павутинича. Віртуальна «кругосвітка» (4-й клас)	26
Віртуальне спілкування або Інтернет-етикет. Тренінг в Інтернет-центрі (5-й клас)	30
Хто володіє інформацією, той володіє світом. Пошукова експедиція (підсумковий бібліотечний урок-гра, 5-й клас).....	34
Як читати книгу (пам'ятка читачам-учням 5-х класів)	38
Віртуальна бібліотека: адреса відома. Гра-подорож (підсумковий урок, 6-й клас)	40
Електронний каталог, або Як знайти книгу? Тренінг в Інтернет-центрі (7-й клас)	47

АНКЕТА шкільного бібліотекаря, учителя

Підсумовуючи реалізацію пілотного проекту з формування інформаційної культури учнів у 2007/2008 навчальному році, просимо Вас висловити свою думку про нього, а саме:

1. Який з бібліотечних уроків, на яких Ви були присутні, справив на Вас найбільш позитивне враження? Оцініть у доданій таблиці (1).

2. Назвіть урок, який Ви вважаєте найменш вдалим. Оцініть у доданій таблиці (2).

3. Ваші пропозиції щодо вдосконалення форм бібліотечних уроків або ж тем, питань, що на них вивчаються:

4. На Вашу думку, чи справили бібліотечні уроки вплив на рівень інформаційної грамотності учнів і яким чином (підкреслити потрібне):

- запам'ятались дітям
- діти їх обговорювали між собою, з бібліотекарями, з учителями
- задавали додаткові запитання з розглянутих на заняттях тем
- запитували літературу за темою бібліотечного уроку
- інше:

5. Ваші пропозиції щодо удосконалення програми бібліотечних уроків в цілому:

Дякуємо за співпрацю.

Примітка.

Таблиця, на яку містяться посилання в анкеті, пропонувала оцінити уроки за 12-бальною шкалою за такими критеріями, як:

відповідність змісту, структури уроку поставленій меті; новаторський підхід, власний творчий почерк бібліотекаря-викладача; доцільність обраної форми заняття; рівень викладу матеріалу, його доступність та активізація діяльності учнів; практичне закріплення отриманих знань; культура мови бібліотекаря; зацікавленість учнів темою, змістом та методами заняття тощо.

Уроки інформаційної грамотності: досвід взаємодії херсонських бібліотек

Пропонована вашій увазі збірка містить матеріали пілотного проекту, реалізованого в 2007-2008 навчальному році Херсонською обласною бібліотекою для дітей, центральною дитячою бібліотекою міської ЦБС та шкільною бібліотекою на базі загальноосвітньої школи № 30 м. Херсона з поглибленими вивченням предметів природничо-математичного циклу.

Загальний підхід до укладання програми занять передбачав поєднання традиційних та інноваційних тем і методик навчання; проведення для кожного класу 3-4 занять, спрямованих на подачу інформації та її закріплення на практиці, і одного підсумкового, «контрольного» - але у формі свята, конкурсу, гри-квесту. Для кожного класу були підготовлені також пам'ятки, закладки, що розширювали, закріплювали та доповнювали почерпнуту під час навчання інформацію. Завдання полягало в практичному застосуванні власного та запозиченого досвіду в умовах широкого використання новітніх інформаційних технологій та технічного забезпечення. Заняття, пов'язані з пошуком та використанням інформації в електронній формі, проводились виключно на базі комп'ютерного класу (у школі) та Інтернет-центру обласної бібліотеки для дітей; в розпорядженні бібліотекарів-викладачів були доступ до мережі Інтернет, мультимедійний проектор, відеокомплекс тощо.

Втіленню ідеї в життя передувала ґрунтовна підготовча робота. По суті, старт їй було дано ще у січні 2007 року, коли обласна бібліотека для дітей провела для шкільних бібліотекарів Херсона фокус-семінар «Бібліотечні уроки: настав час змін. Сучасні засоби, форми та методики формування інформаційної культури школярів», до участі в якому в ролі експертів були запрошені колеги з Миколаївської науково-педагогічної бібліотеки. На цьому семінарі вперше був презентований розроблений фахівцями ХОБД новий модуль програми інформаційної освіти – «Електронні документи та Інтернет як джерела інформації».

Розроблені у модулі бібліотечні уроки були покладені в основу «Єдиного координаційного плану проведення занять з формування інформаційної культури учнів школи № 30 Херсонської міської ради на 2007-2008 навчальний рік», за яким реалізовувався пілотний проект.

Бібліотеками-учасницями було погоджено також графік проведення занять – з тим, щоб рівномірно розподілити навантаження на бібліотечних

працівників трьох установ-учасниць, а також скоординувати уроки інформаційної грамотності з навчальною програмою школярів.

З метою аналізу успішності проекту, визначення перспективності поширення тестованої програми формування інформаційної культури серед решти загальноосвітніх закладів міста за підсумками навчального року було здійснено моніторинг, програму та окремі матеріали якого також додаємо.

Проведені тестування, анкетування школярів, педагогів, бібліотечних працівників, наскрізний аналіз читацьких формулярів одного з класів-учасників дали підстави не лише зробити висновок про успішність проекту, ухвалити на підсумковому засіданні об'єднаної робочої групи проекту рішення про його продовження в наступному році, а й внести деякі корективи до програми.

Так, було посилено акценти на практичне закріплення навичок інформаційного пошуку; відкориговано програму з метою посилення зв'язку зі шкільними програмами для відповідних класів та, з цією ж метою, в якості експертів програми залучено вчителів-предметників; укладені методичні поради для бібліотекарів-викладачів щодо підготовки та проведення занять (*публікуються*).

Були взяті до уваги також і побажання учнів, висловлені ними в анкетах щодо тематики та змісту занять у наступному навчальному році.

Варто зазначити, що діти дали надзвичайно високу оцінку заняттям, в яких брали участь: середній бал, виставлений учнями бібліотечним урокам за 12-бальною системою, жодного разу не опустився нижче 10 балів. У відповіді на запитання анкети 53,5 % респондентів відзначили, що заняття з інформаційної культури були для них цікавими, 46,4 % четвертокласників і 63,3% учнів 5-го класу підкреслили новизну отриманої на цих уроках інформації, а 30 та 32 % відповідно віддали перевагу корисності здобутих знань.

Кращі – за спільною оцінкою і дорослих, і дітей – розробки та сценарії занять з інформаційної культури увійшли до цієї збірки. Матеріали також будуть опубліковані на сайті ХОБД у розділі «Дитячим і шкільним бібліотекарям на замітку» (<http://www.library.kherson.ua/librarians/>).

□ «упорядкована множина описів книг, інших носіїв інформації, газетних та журнальних статей, об'єднаних за темою, призначенням, за формою чи за іншими ознаками; головний результат бібліографічної діяльності»;

□ «видання, що містить малюнок, фотографію, монтаж або спеціальне зображення з текстом чи без нього».

Поставте позначку в квадратику перед правильною відповіддю.

3. Якими каталогами (картотеками) Ви скористаетесь для пошуку літератури при заданих у першій колонці таблиці умовах:

Мені відомо:	Зв'яжіть стрілками відому інформацію з місцем пошуку відомостей про книги!	Буду шукати в:
Назва вулиці, на якій знаходиться школа		Абетково-предметному покажчику до систематичного каталогу
Предмет, про який треба знайти інформацію		Абетковому каталозі
Тема, за якою слід підібрати літературу для реферату		Краєзнавчий картотеці
Прізвище автора книги		Систематичному каталозі

4. На головній сторінці веб-сайту бібліотеки розмірене запрошення на ювілей до(*підкресліть правильну відповідь*):

- Ганса Крістіана Андерсена
- Шарля Перро
- Джонатана Свіфта
- Астрід Ліндгрєн

- я краще навчився (лась) шукати потрібну інформацію в бібліотеці ___; в Інтернеті ___
Свій варіант відповіді: _____

2. Постав оцінку прослуханим у цьому навчальному році бібліотечним урокам:

Назва уроку:

Оцінка:

- 1) «Разом з Пізнайком в країну Знать»
- 2) «Пригоди Каталожної Картки»
- 3) «Гід в країні Павутинича»
- 4) «Де і як шукати інформацію?»
- 5) «Чарівний світ природи»

3. Чи знадобились тобі знання, отримані на бібліотечних уроках?
так _____ ні _____
(постав позначки)

4. Про що б ти хотів(ла) довідатись ще на бібліотечних уроках у наступному навчальному році?

5. Які бібліотеки ти відвідуєш?

6. Про що ти любиш читати? Назви свою улюблену книгу.
Дякуємо! Твоя думка для нас дуже важлива.

ТЕСТ

(для учнів 6-го класу)

1. Які з названих далі енциклопедій (енциклопедичних словників) існують лише в мережі Інтернет (*підкресліть правильну відповідь*):

- «Большая советская энциклопедия»
- Енциклопедія «Кругосвет»
- «Энциклопедический словарь Брокгауза и Эфрона»
- «Вікіпедія»
- «Литературная энциклопедия»

2. «Бібліографічний посібник» - це:

П «ряд слів, літер чи інших знаків (наприклад, нотних), розміщених на одній лінії»;

Пригоди Книжки

Інтегрований бібліотечний урок для першокласників

Урок проходить у формі вистави, в якій з дітьми-учнями спілкуються як персонажі-люди (Бібліотекар, Книжка), так і ляльки-маріонетки (Незнайко, Гном).

Лунає пісня “Гімн Незнайки і його друзів” (М. Мінков, Ю. Ентін).

Бібліотекар. Доброго дня, дорогі друзі! Сьогодні ви – гості дитячої бібліотеки, прекрасної казкової країни. І я, бібліотекар, господиня книжкового королівства, володію найсучаснішою й найцікавішою інформацією, яку дарують мені книги. А щоб і вам, малюкам, книги розкрили свої таємниці, потрібно знати їх будову, вміти вибирати та читати книгу.

Опанувати нелегку науку «книгознавця» нам сьогодні допоможе відомий літературний герой – житель книжкової країни. А хто це, ви дізнаєтесь, відгадавши загадку:

Хлопчисько в синім капелюсі,
Невтомний він, завжди у русі,
Вигадник, жартівник, «всезнайко»,
Ви здогадались – це ...(*Незнайко*).

Щоб він з'явився, пропоную голосно, завзято поплескати в долоні. Хоч він і не хвалько, але полюбляє знаходитися в центрі загальної уваги. Така вже в нього вдача. Отже, ваші гучні оплески нашому гостю.

(Діти аплодують. З'являється Незнайко.)

Бібліотекар. Дозвольте відрекомендувати – казковий герой, любитель пригод, великий фантазер – Незнайко.

Незнайко: Усім доброго дня!

Бібліотекар: Добрий день, Незнайку! Ми раді всі тебе привітати. Можна в тебе запитати?

Незнайко: Я дуже люблю відповідати на запитання, відгадувати загадки, грати в різні ігри.

Бібліотекар: А що ти любиш робити найбільше?

Незнайко: Найбільше я полюблю читати казки. Я так люблю це заняття, що довелося переїхати жити в бібліотеку, бо їх тут так багато. Тільки тут я можу читати цілісіньку добу. Це просто чудово!

Бібліотекар: А не набридає тобі букви розглядати? Адже маєш телевізор, відеоманітофон, комп'ютер?

Незнайко (*тирхає незадоволено*): Я не люблю телевізор, він навіть

пофантазувати не дає. Не те, що книжка! Читаєш будь-яку казку чи оповіданнячко та уявляєш усе як наяву. Книга – це сила!

Бібліотекар: Тут я з тобою цілком згодна!

(З'являється бібліотечний Гном.)

Гном: Я теж живу в бібліотеці. Люблю і бережу книги.

Книга! О, яке чудове слово!

Творіння це – духовності основа.

Незнайко, друже, ти в бібліотеці й сам багато чого навчився, то ж і нашим майбутнім читачам можеш розповісти, що дає читання книг кожній людині.

Незнайко: Для серця й розуму воно – хвилює більше, ніж кіно.

Бібліотекар: Я теж додаю. Книга пропонує, підказує, вчить правилам поведінки (етикету), допомагає знайти потрібну інформацію, стати грамотним і добрим, працьовитим і відповідальним.

Незнайко: Книжка – це цілюще зілля,
Звеселяє нам дозвілля.

Гном: З книгою ведем розмову,
Мріємо зустрітись знову.

Незнайко: Нудно з нею не буває,
Не повчає, а навчає.
З дивом цим спілкуйся частіш,
Розум втричі збагатиш.

Бібліотекар: Тож давайте покличемо Книгу до нас у гості:

Книжко! Ти до нас іди,
З нами свято проведи.

(Під бадьору музику виходить “жива” Книга – помічник ведучої з виготовленим макетом книги великого формату (до 1 м), прикріпленої на ляльочках, як рюкзачок. Сторінки повинні розкриватися, щоб Книга могла продемонструвати дітям свої структурні елементи, про які буде розповідати бібліотекар.)

Книга: Книга я, і багато я знаю.
Книголюбів у гості чекаю.
Україні, найкращій у світі,
Допоможуть книги в освіті.

Незнайко: А чому ви, книги, хочете навчати?
Мила наша Книго, можеш ти сказати?

Книга: Чому ж ні. Слушайте, діти, уважно.
Завжди пораду добру дам
Усім кмітливим школярам.

ПРОГРАМА МОНІТОРИНГУ за підсумками пілотного проекту

1. Аналіз статистичних даних.
2. Анкетування учнів 4-го і 5-го класів – слухачів курсу.
3. Тестування учнів 6-го класу.
4. Анкетування шкільних бібліотекарів, учителів: 4 вчителів молодших класів; 2-3 класних керівника; учителі-предметники 5-7 класів.
*Розроблення анкет та тестів – ХОБД;
Анкетування, тестування – ШБ;
Оброблення результатів – спільно.*
5. Наскрізний аналіз читання учнів 6-го класу – слухачів курсу: проводиться паралельно ШБ, ОБД та ЦДБ.
*Розроблення форми – ХОБД;
Аналізування – три бібліотеки - учасниці проекту;
Оброблення результатів – спільно.*

Терміни реалізації:

1. Заповнення первинних форм: 12-16.05.2008 р.
2. Оброблення результатів: 19-29.05.2008 р.
3. Підготовка підсумкових (узагальнених) матеріалів: до 10.06.2008 р.
4. Проведення підсумкового засідання міжвідомчої робочої групи пілотного проекту: 16.06.2008 р.

АНКЕТА

(для учнів 4-го класу)

Дорогий друже!

У цьому навчальному році ваш клас, крім звичайних уроків, вивчав ще й основи інформаційної грамотності на бібліотечних уроках. Щоб зробити ці заняття ще більш захоплюючими та пізнавальними, просимо тебе відповісти на запитання нашої анкети.

1. Який із бібліотечних уроків тобі найбільше запам'ятався і чому (можна підкреслити декілька варіантів відповіді або ж написати власний):

Це урок _____, бо

- мені було цікаво
- урок був корисним
- я взнав(ла) багато нового

- Пасивне сприйняття учбового матеріалу, мовчання більшості учнів на уроці.
- Апелювання до обмеженого кола школярів.
- На уроці не приділяється належна увага до виокремлення основного, найбільш суттєвого із змісту вивченого матеріалу та його багаторазовому повторенню.
- Нераціональне використання часу уроку.
- Невміння поставити акценти на головному.
- Домашнє завдання не записується на дошці, не пояснюється, як слід його виконувати.
- Неувага до відповіді учня, втручання у відповідь.
- Гостра реакція на будь-які відхилення у поведінці учнів на уроці.
- Невміння знайти правильний тон, намагання сподобатись, “загравання” з учнями шляхом використання жаргонних слів, сленгових виразів.
- Монотонність викладу, невиразність мови.
- Нерухомість та скованість викладача.

Список рекомендованої літератури

1. **Аналіз уроку** / упоряд. Н.Мурашко. – К.: Шк. світ, 2008. – 128 с. – (Б-ка «Шк. світу»)
2. **Антипова, В. Б.** Нетрадиционные модели проведения библиотечных уроков / В. Б. Антипова // Шк. б-ка плюс. - 2007. - №4. - С. 2-9.
3. **Бібліотечні уроки** / упоряд. Л. Шелестова, О. Колонькова. - К. : Вид. дім «Шк. світ»: вид. Л. Галіцина, 2005. - 128 с. - (Б-ка «Шк. світу»).
4. **Мяэотс, О. Н.** Уроки информационной грамотности в школе: метод. рекомендации / О. Н. Мяэотс. - М. : Чистые пруды, 2005. - 32 с. - (Б-чка «Первого сентября», серия «Б-ка в школе» ; Вып. 2).
5. **Поташник, М. М.** Требования к современному уроку: метод. пособие. – М.: Центр педагог. образования, 2007. – 272 с.

Склала: Лихожон Т.В.,
заст. директора з наукової роботи Херсонської ОБД

- В майбутній і в минулий час
Я проведу, повірте, вас.
Гном: Я мудрий і статечний
Гном бібліотечний.
Бачив сам, як наш Незнайко
Ерудитом став, пізнайком,
Він, щоб ви, малята, знали,
Прочитав усі журнали!
- Незнайко:** Як лихо вас спіткає,
Розраду книга знає.
- Гном:** Багато в книги є доріг,
Вона – надійний оберіг.
- Бібліотекар:** А як же створені наші книжки? Давайте попросимо нашу шановну гостю детально про це розповісти.
(*Гортаючи свої сторінки, Книга розповідає.*)
- Книга:** Обкладинка – це одяг мій,
Її розглянути зумій.
Завжди охайною я буду,
Бо не люблю я пилу й бруду.
Титул – бібліопідказка,
Автора знайди, будь ласка,..
- Гном:** Назву теж ти відшукай,
Видавництво добре знай,
Місто, де її створили,
У великий світ пустили.
Рік видання не забудь,
Книгу він відправив в путь.
- Книга:** На звороті знайди анотацію –
Стислу про мене інформацію.
- Незнайко:** Слова складаються в рядки,
В абзаци, цілі сторінки.
Розкішний вернісаж малюнків,
Це ілюстраторів дарунки.
Скільки розділів книга має,
Зміст детально розповідає.
- Книга:** Діти, якщо я вам справді дорога, бережіть мене, дбайте про мене щодня.
Охайний, вірю, ви народ –
Тож з’їж спочатку бутерброд
І добре руки ти помий,

Лише тоді мене відкрий.
Від нечупар мене ховай,
Не бийся мною, не жбурляй.

Незнайко: Благає, діти, Книга вас,
Щоб виконали цей наказ.

Гном: Купати, мити книгу – не годиться,
Вологи теж вона боїться.

Бібліотекар: Отже, вам тепер добре відома будова книги. І як слід поводитися з нею ви теж, напевно, запам'ятали?

(Діти відповідають). А ти Незнайку, запам'ятав?

Незнайко: Не хвилюйтеся, я добре все пам'ятаю.

Бібліотекар: А щоб і наші гості краще запам'ятали, я хочу кожному подарувати пам'ятку-закладку “Як поводитися з книгою”. Ця закладка допоможе вам швидко знайти необхідну сторінку. І не треба буде загинати сторінки, бо це дуже шкодить книзі... А ось і тобі особисто, Незнайку, щоб ти нічого не забув, не переплутав.

(Бібліотекар та Книга вручають дітям пам'ятки-закладки.)

Книга: А зараз ми з вами трішечки пограємось: я буду читати вірші, і якщо ви згодні з ними, голосно промовляйте “Це я, це я, друзі це мої й сім'я”.

А якщо не згодні, то промовчіть:

1. Хто з вас, діти, так вважає,
Що без книг життя немає.
2. Прочитав я море книг,
Забувати факти звик.
3. Хто читати любить
Без закладки не читає.
4. Чистими бере руками
І не спить над сторінками.
5. Сили зайвої багато,
Б'ється книжкою завзято.
6. Позіхає він над змістом,
Сторінки гортає з свистом.
7. Лиш малюнки розглядає,
До кінця не дочитає.
8. Від книги, як стріла летить,
Читає лиш коротку мить.
9. Буде хто всю ніч читати
І героям співчувати?

матеріалом (згадайте, які знання були отримані на попередніх уроках). Можливе опитування учнів для визначення їх знань, умінь, навичок за темою заняття або опитування попереднього матеріалу, перевірка виконання домашнього завдання (вибірково, у формі запитання - відповідь).

IV. Викладання нового матеріалу.

1. В ході уроку використовуйте інноваційні технології та форми інтерактивного навчання (ігрові, тренінгові, діалогові), наочність та технічні засоби навчання.

2. Застосовуйте існуючі прийоми та методи привертання уваги учнів:

- ставте контрольні запитання;
- активно використовуйте прийоми зворотного зв'язку з аудиторією, апелюйте до життєвого досвіду учнів (“Хто нагадає мені...”, “Ви вже вивчали...”, “Як ви вже знаєте...”, “Пригадуєте,..”);
- тему уроку ілюструйте літературними та історичними фактами;
- особливу увагу приділіть використанню краєзнавчого матеріалу;
- використовуйте цитати, крилаті вирази, гумор.

3. Враховуйте психологічні особливості учнів різного віку. Рационально використовуйте навчальний час на уроці.

4. Для закріплення теоретичних засад організуйте практичну роботу учнів за темою уроку.

5. За допомогою контрольних запитань закріпіть в пам'яті учнів знання, уміння, які необхідні їм для самостійного опанування нового матеріалу.

V. Підведіть підсумок уроку: нагадайте тему, перерахуйте які нові знання (елементи знань), вміння та навички освоїли учні на уроці, наголосіть на аспектах застосування нових знань на практиці та під час вивчення інших предметів шкільної програми. Підкресліть значення вивченої теми.

VI. Дайте учням домашнє завдання, з'ясуйте як його виконати. Запишіть домашнє завдання на дошці.

Застереження: основні недоліки проведення уроку

- Нехтування викладачем підготовкою плану проведення уроку.
- Тема уроку не записується на дошці.
- Не проводиться оперативна перевірка якості виконання учнями письмових завдань, підготовки до уроків.
- Не приділяється належна увага мотивації й інтересу учнів до уроку.

Д О Д А Т К И

Пам'ятка викладачеві бібліотечних уроків

Пам'ятка рекомендована бібліотекарям, які проводять заняття з інформаційної культури (бібліотечні уроки).

Мета пам'ятки – надати викладачеві-бібліотекарю поради щодо проведення бібліотечних уроків. Пам'ятка складена з урахуванням сучасних педагогічних вимог до організації учбового процесу на уроці.

Урок, за визначенням – це *динамічна варіативна форма організації навчальних занять на основі взаємодії учителя та учнів*, при якій зберігаються часові рамки, постійний склад учнів і певна дидактична організація, яка включає зміст, форми, методи та засоби навчання, які систематично застосовуються для вирішення завдань навчання, виховання та розвитку учнів у процесі навчання.

Бібліотечні уроки – спеціальні уроки, на яких фахівці-бібліотекарі знайомлять учнів з основами інформаційної та бібліотечно-бібліографічної грамотності.

Кожен з викладачів повинен скласти конспект (сценарій або сценарний план) уроку, зазначивши в ньому тему та мету, а також вказати обладнання, що буде використовуватись під час уроку.

Структура уроку та основні вимоги до його проведення

Структура уроку:

- організаційний момент;
- актуалізація опорних знань;
- виклад нового матеріалу;
- закріплення отриманих знань;
- повідомлення домашнього завдання.

I. Організаційний момент:

- привітайтеся;
- представтесь (назвіть посаду та бібліотеку, яку ви представляєте);

II. Назвіть тему та мету уроку. Запишіть тему на дошці. Дайте уявлення про елементи знань, які будуть вивчатися за темою заняття. Ознайомте учнів з планом та ходом уроку, назвіть основні форми його проведення (практичне завдання, самостійна робота, класні контрольні завдання, ігрові або ситуативні складові).

III. Актуалізація опорних знань. Встановіть зв'язок з раніше засвоєним

Гном: Читайте книги залюбки,
Мої чудові малюки.
Вас книгозбірня зустрічає –
І світло книг життя осяє.

Книга: Які ви, діти, молодці! Уважні, кмітливі, друзі.
Та вже час мені збиратись,
Мушу з вами попрощатись.
Чекають інші читачі,
Мудрих порад шукачі.

Гном: Гарна книга – справжнє свято,
Розповість вам так багато.

Незнайко: Дбай про неї й бережи
З нею радься і дружи.

Бібліотекар: Дякуємо тобі, Книго, за твою цікаву розповідь. До нових зустрічей.

(Під веселу мелодію Книга прощається і виходить із зали.)

Незнайко: Ой-ой-ой! Ай-ай-ай!

Бібліотекар: Незнайку, що трапилося?

Незнайко: Прочитав пам'ятку “Як поводитися з книгою” та пригадав свого знайомого хлопчика, який дуже недбало поведився з книгами. Що з цього вийшло, ви дізнаєтеся, коли подивитесь мультик “Трицеві книжки”.

(Перегляд мультиплікаційного фільму “Трицеві книжки” – Київська кіностудія науково-популярних фільмів, 1979 р., режисер Євген Пружанський.)

Бібліотекар: Дійсно, дуже повчальну історію нам розповів мультфільм. Діти, а ви теж так поведетесь з книжками?

(Діти відповідають.)

Книги треба берегти. Вони – наші вірні друзі й помічники. А давайте пригадаємо, з чого ж складається книжка? Чи всі її складові елементи ви запам'ятали? Отже, у книги є: обкладинка – раз, титульний лист – ... *(діти продовжують перелік)*. Молодці, ви були уважними і все добре запам'ятали.

Ось і закінчився наш незвичайний бібліотечний урок. Але я сподіваюсь, що ви не востаннє у нашій бібліотечі.

Крокуймо разом у країну книг! До нових зустрічей!

Уклала: Н.В.Чернієнко (ХОБД)

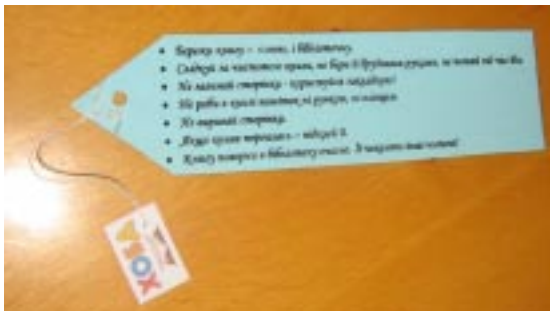

Як поводитися з книгою

Пам'ятка-закладка

- Бережи книгу - і свою, і бібліотечну.
- Слідкуй за чистотою книги, не бери її брудними руками, не читай під час їди.
- Не загинай сторінки - користуйся закладкою!
- Не роби в книзі поміток ні ручкою, ні олівцем.
- Не виривай сторінки.
- Якщо книга порвалася - підклей її.
- Книгу поверни в бібліотеку вчасно. Її чекають інші читачі!

На зворотному боці закладки вміщено адресу бібліотеки, контакти (телефони, електронна пошта, адреса веб-сторінок) та запрошення до бібліотеки.

Завдання для пошуку:

*В назвах яких книг зустрічається ім'я Піфагор?
Які книги розділу «Оргтехніка» є в бібліотеці?*

Для закріплення пройденого матеріалу вам необхідно буде виконати **домашнє завдання** – кожен матиме своє (*учні отримують картки з індивідуальними пошуковими завданнями*). Для виконання роботи необхідно користуватися каталогами трьох бібліотек, з якими ми щойно ознайомились.

Контрольні запитання:

Що таке каталог?

Які види бібліотечних каталогів ви знаєте?

З чого складаються каталоги – традиційні та електронні?

Що таке електронний каталог і чим він відрізняється від карткового?

Уклала: Погорська Л.М. (ХОБД)

Додаток

Зразки карток з індивідуальними пошуковими завданнями

Картка 4

Херсонська обласна бібліотека для дітей:

Назви книг, у яких зустрічається слово “калина” ?

Національна бібліотека України для дітей:

Відео про калину

Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олеся

Гончара:

Книги або статті, в яких мова йде про калину як символ.

Картка 11

Херсонська обласна бібліотека для дітей:

Книги Миколи Івановича Братана.

Національна бібліотека України для дітей:

Статті про творчість М. І. Братана.

Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олеся

Гончара:

Книги про життя та творчість М. І. Братана.

Звернемось до електронного каталогу *НБУ для дітей* (<http://www.chl.kiev.ua/cgi-bin/marc/Indexuk.html>) і ознайомимось з режимом «Розширений пошук»:

У цьому режимі нам пропонують роботу зі словниками. В даному разі словник - це повний перелік термів кожного з наявних полів пошуку (авторів, назв, ключових слів, персоналій, форматowanego змісту тощо). В словнику терми подані за мовами у такій послідовності: спочатку англійською, а потім – українською та російською.

Просто оберіть з переліку потрібний вам терм і скопіюйте його у відповідне віконце пошукової форми («перетягніть» мишою).

У цьому режимі можна одночасно оперувати кількома параметрами пошуку; додані можливості формування складних запитів, пошуку за словниками, сортування тощо.

Завдання для пошуку:

В яких джерелах можна знайти інформацію про Китай?

Знайти книги, які були виданні в 1938 році, і є у фондах бібліотеки.

Електронний каталог *Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олесь Гончара* (www.lib.kherson.ua/ukr-catalog.htm) пропонує три режиму пошуку:

- «Простий пошук»;
- «Розширений пошук»;
- «Словник» - тобто тут робота зі словниками виділена в окремий режим.

Посвята в читачі

Сценарій підсумкового бібліотечного уроку для першокласників

Оформлення святкової зали: яскраві букети з повітряних кульок; плакати з крилатими висловами про книгу та читання:

- «Хто багато читає, той багато знає»,
- «Читання – ось краще навчання»,
- «Книжка – маленьке віконце, а через нього весь світ видно»,
- «Книга вчить, як на світі жити»,
- «Людина без книги, як криниця без води»;

малюнки першокласників до улюблених книг; книжкова виставка-реклама кращих творів класичної та сучасної літератури - на перспективу (Д. Білоус, А. Костецький, В.Нестайко, Д. Чередниченко, А. Курков, Л. Керрол, Р. Кіплінг, Н.Носов, А. Ліндерен та інші). На протязі свята лунають пісні з дитячих мультфільмів.

Учасників заходу зустрічає ведучий - гном Діма, давній знайомий дітлахів, добрий домовичок, символ бібліотеки.

Діма: Здрастуйте, мої маленькі друзі! Нарешті ми знову зустрілися. Поки я вас чекав, прочитав одну цікаву історію, яку написав Василь Сухомлинський. Зараз я вам її перекажу.

Одного разу мама дала Настусі кілька гривень і сказала:

- Піди до книгарні й купи собі дві книжечки. Там є гарні книжечки – про пташок і метеликів, про звірят і рибок...

Пішла Настуся. А там книжок – ой, скільки ж там книжок! Стоїть Настуся перед полицею, в очах у неї сяє радість. Бо Настуся вже вміє читати. Дивиться вона на книжечки й читає: ця – про їжачка, ця – про котика. А ось ця – про горобчика, а ця – про ластівку. А он та – про ягнятко, а та – про сірого бичка.

Задумалась, занепокоїлась Настуся: «Що ж робити? Грошей у неї тільки на дві книжечки, а книжечок он скільки! Купиш про їжачка, про горобчика, а котик, ластівка і ягнятко? Хіба ж можна без них додому йти? Купиш про ягнятко й про ластівку, а їжачок і котик?»

Що в такій ситуації можна порадити Настусі? Правильно! Піти до

бібліотеки, де багато різноманітних книжок про таємниці планет і зірок, складні загадки природи, казковий світ пригод. А ось ще одна невеличка історія.

Якось один хлопчик, почувши, що книжка може відкривати різні таємниці, приклав її до вуха і довго вслухався. Але нічого, звичайно ж, не почув і вирішив, що з ним пожартували.

А ви як гадаєте? Правильно. Треба навчитися читати книжку, а це означає не тільки вивчити всі літери й уміти складати їх у слова, а й навчитися уважно читати і розуміти, що саме хотів сказати автор. Ось зараз ми і перевіримо, як ви вмiєте уважно читати книжки. Отож, вікторина!

1. Цими заморськими фруктами об'ївся Чебурашка, що і стало початком всіх його подальших пригод. **Апельсини.**
2. Як звали багатого і вченого сусіда польової миші, що закохався в Дюймовочку і побажав з нею одружитися? **Крім.**
3. На якому музичному інструменті збирався грати осел в місті Бремен? **Гітара.**
4. На дні цього водоймища знаходився заповітний золотий ключик в однойменній повісті-казці. **Ставок.**
5. Що кожного ранку пила Дюймовочка, коли жила все літо і частину осені у великому лісі? **Росу.**
6. Вона втікала від Федори в низці посуду перед виделками, чарками і пляшками. **Сковорідка.**
7. Хто з героїв українських народних казок для мандрівки використовував гусака? **Івасик-Телесик.**
8. Основний продукт, без якого солдату не вдалося б зварити кашу в народній казці «Каша з сокири». **Крупа.**
9. У кого, на прохання kota, перетворився Людоїд спочатку? **У Лева.**
10. Найбалакучіша жінка в українських народних казках має ім'я ... **Язиката Хвеська.**
11. Деяким людям вони потрапляли прямо в серце. І це було найгірше: серце перетворювалося на шматок льоду. **Осколки дзеркала тролів – казка Г.Х.Андерсена «Снігова королева».**
12. Хто винен у тому, що Лисиця не приятелює з Журавлем?
- каша з молоком;
- **гличик з вузькою шийкою;**
- солом'яний бичок.
13. Перше, що попросив старий у Золотої рибки. **Нове корито.**
14. Ім'я цієї героїні знаменитої казки Шарля Перро походить від слова «попіл». **Попелюшка.**

Щоб здійснити пошук у каталозі, слід встановити *пошукові параметри*, для чого:

1. Оберіть базу, в якій ви будете здійснювати пошук, у віконці «Вибір БД».

База «Головний каталог» містить інформацію про наявні у фонді книги з 1993 року, незалежно від мови.

База «Статті з газет та журналів» - це аналітичні описи публікацій у періодичних та продовжуваних виданнях.

База «Аудіовізуальні та електронні документи» інформує про електронні документи, відео- та звукозаписи тощо.

2. Визначте поле для пошуку («клікніть» лівою клавішею миші у квадратику потрібного поля).

3. Сформулюйте зміст запиту у полі «Терми» - впишіть у це поле свій запит (згідно з обраним вами полем пошуку: прізвище автора книги (АВТОРИ); її назву (НАЗВА); предмет чи тему (КЛЮЧОВІ СЛОВА).

4. При потребі конкретизуйте свій запит (АБО - ТА: *бібліотеки Херсонщина ТА* означатиме, що ви шукаєте ті записи, де є обидва слова; *бібліотеки Херсонщина АБО* - ви шукаєте документи, у яких ідеться хоча б про один із названих предметів).

5. Оберіть вид пошуку (З ПОЧАТКУ ПОЛІА обирайте тоді, коли ви впевнені, наприклад, що назва книги, яку ви шукаєте, починається саме так, як ви сформулювали).

6. Задайте параметри відповіді, яку вам бажано отримати, тип запису і бібліографічний рівень (оберіть їх із запропонованого переліку).

Зорієнтуватись у тому, які саме пошукові параметри слід встановити у кожному випадку, вам допоможуть підказки, поради, інструкції, якими власники таких ресурсів зазвичай їх супроводжують. (*Демонструємо*).

7. Залишилось лише натиснути на клавішу «Знайти». Успішного пошуку!

Ви вже зрозуміли як вести пошук, і зараз ми з вами перейдемо від теорії до практики і будемо шукати:

Які книги Уласа Самчука є в бібліотеці?

Чи є в бібліотеці книга під назвою «Чайка»?

Шукаємо книги, де надруковані легенди (за ключовим словом).

Книги, в яких можна прочитати про Богдана Хмельницького (персоналія).

А зараз ми з вами повторимо вправу з пошуку, але змінимо базу даних на «Статті». (*Завдання для пошуку: знайти статті про школу № 30*).

Зверніть увагу! Електронний каталог не є електронною бібліотекою – не сподівайтесь знайти тут повний текст книги чи статті.

впорядковані у будь-якому порядку – і за абеткою авторів та назв, і за індексами систематичної класифікації, і за предметом, та, окрім того, ще за багатьма пошуковими ознаками: географічними назвами, персоналіями (тобто за іменами осіб, про яких йдеться в книгах), за місцем або роком видання і т. д. Отже, електронний каталог надає значно більше можливостей для пошуку необхідних документів.

Але найважливіша відмінність електронного каталогу від традиційного полягає в тому, що ним можна скористатись не лише завітавши до бібліотеки, а й у будь-якому місці, де у вашому розпорядженні є комп'ютер з доступом до мережі Інтернет: вдома, у школі, в інтернет-клубі... І при цьому до ваших послуг будуть і каталоги найбільших бібліотек світу та України, і бібліотек нашого міста, але, звичайно, лише тих, що надають таку послугу – віддалений доступ до свого електронного каталогу.

Ми сьогодні ознайомимось з електронним каталогом трьох бібліотек: херсонських - обласної бібліотеки для дітей та обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олесь Гончара, і Національної бібліотеки України для дітей, що в Києві.

Дитячі бібліотеки – і Національна, і наша обласна, користуються одним і тим же програмним забезпеченням, тому й електронні каталоги у них працюють за однаковими правилами.

Вони мають два режими пошуку:

- «Простий пошук»;
- «Розширений пошук».

Отож, завантажимо на своїх робочих станціях **веб-сторінку електронного каталогу ХОБД**: знайдіть на домашній сторінці сайту www.library.ks.ua посилання «КАТАЛОГ» і натисніть на нього. Зверніть увагу – тут розміщені посилання на каталоги і інших бібліотек, з якими ми працюватимемо на цьому уроці.

А тепер обираємо режим простого пошуку і маємо на екрані ось таку пошукову форму:

15. Хто проковтнув морського їжака в казці К. Чуковського «Телефон»?
Морж.

16. Професія малюка Пілюлькіна в романі-казці М. Носова «Пригоди Незнайка». **Лікар.**

(За кожен правильну відповідь читачі отримують маленькі призи).

Діма: Увага! Увага! Настав час для віршованої перерви. Я знаю, що ви дуже любите вчити веселі вірші. А мені подобається їх слухати. Хто перший?

(Діти читають 2-3 вірша). А хто мені підкаже, що є основою вірша? Не буде її, не буде і вірша. Правильно. Рима.

А як ви думаєте, чому дитячі книги схожі на свято? Яскраві, нарядні, так і просяться в руки. Правильно, в них багато малюнків, ілюстрацій. Це - заслуга художника. Художник дитячої книги такий же автор, як і письменник: адже його малюнки доповнюють текст і роблять книгу привабливішою. Ваші друзі, з 1-Б класу, вирішили спробувати себе в ролі ілюстраторів дитячих книг. І ось що у них вийшло. Всі малюнки я розмістив у своїй галереї. Тож зараз я вам пропоную відгадати, які твори проілюстрували діти.

(Діти переглядають виставку ілюстрацій і відгадують, до яких книжок вони намальовані).

Молодці. Що ж, можна сміливо посвячувати вас у читачі. Але спочатку нагадайте-но мені правила користування книгою. Для цього зіграємо в гру під назвою «Так чи ні».

Отож, кожному читачеві слід...

1. ... брати книгу тільки чистими руками. **Так.**
2. ... перегортаючи сторінку, слинити пальці. **Ні.**
3. ... обгорнути книгу обкладинкою. **Так.**
4. ... під час читання загинати кутики аркушів книги або перегинати її. **Ні.**
5. ... користуватися закладкою. **Так.**
6. ... вставляти між сторінками ручку або олівець. **Ні.**
7. ... малювати, писати у книжці. **Ні.**
8. ... берегти книгу від вологи та сонця. **Так.**
9. ... читати під час їди. **Ні.**
10. ... бити книгою по голові свого сусіда по парті. **Ні.**
11. ... слідкувати за станом книги, своєчасно ремонтувати її. **Так.**

Діти, ваша книжка – це ваше друге обличчя. Коли книжка чистенька, охайна, то говорять, що в неї добрий господар.

А зараз ви вже можете дати урочисту Клятву Читача. Повторюйте за мною.

Урочиста Клятва Читача

Я, вступаючи в ряди читачів, урочисто обіцяю:

1. Поважати книгу! Виконувати всі правила користування книгою. Обіцяю!
2. Не проходити спокійно повз тих, хто погано поводить з книгою. Обіцяю!
3. Книги до бібліотеки повертати своєчасно. Обіцяю!
4. Книги в бібліотеці ставити на те місце, де взяв, тому що інакше бібліотекар не зможе швидко знайти книгу для іншого читача. Обіцяю!
5. У бібліотеці дотримуватись тиші, бо галас заважає іншим читачам. Обіцяю!

Дорогі дівчатка і хлоп'ята, вітаю вас. Відтепер ви є читачами нашої бібліотеки. Тепер у кожного з вас є найголовніший бібліотечний документ - формуляр читача. Ставши читачами нашої бібліотеки, ви можете підійти до будь-якої книги і сказати: «Книго, здрастуй! Про що ти?» або: «Я впізнаю тебе!» І книга відповість вам: «Здрастуй, мій юний друг! Я дуже чекала тебе. Я люблю, коли ти береш мене в руки і перегортаєш мої сторінки!» Ви чуєте шепіт? Це хвилюються книги, які мріють про те, щоб їх прочитали.

(Звучить пісня «Країна Читалія» у виконанні А. Лебедевої.)

Діма: З окремими учнями вашого класу я вже добре подружився. І сьогодні я хочу назвати своїх друзів, які уважно читають і бережливо ставляться до книг, по-справжньому захоплюються ними та отримують радість від спілкування з книжковими героями.

(Гном нагороджує кращих читачів класу).

Діма: Как хорошо уметь читать!
Не надо к маме приставать.
Не надо бабушку трясти:
«Прочти, пожалуйста, прочти!»
Не надо умолять сестрицу:
«Ну, прочитай еще страницу!»
Не надо звать, не надо ждать,
А можно взять и почитать!

Цю нам усім відому «Читалочку» написав Валентин Дмитрович Берестов. Цього року йому виповнилося 80 років. Берестову було всього 4 роки, коли він навчився читати. І маленький Валя так цьому радів, що з цієї нагоди, коли виріс, і написав цей вірш. А ще написав багато інших віршів: про природу і тварин, про школу, про казку і її героїв, про вас і ваших ровесників. Вірші Берестова можна не тільки

Електронний каталог, або Як знайти книгу?

Тренінг в Інтернет - центрі (7-й клас)

Мета: ознайомитись з поняттям «електронний каталог» (ЕК) та виробити вміння користуватися електронними каталогами. Вивчити основні прийоми пошуку.

Обладнання:

1. Комп'ютери з доступом до Інтернету.
2. Картки з завданнями.

Хід уроку

Сьогодні завданням нашого тренінгу буде знайомство з поняттям «електронний каталог бібліотеки». Ми вияснимо, чим електронні каталоги відрізняються від традиційних, карткових, та навчимося користуватися електронними каталогами у віртуальному просторі – на прикладі ЕК кількох бібліотек.

Та спочатку давайте пригадаємо:

1. Що таке «каталог»? Що таке «бібліотечний каталог»?
2. Як влаштовані традиційні каталоги?
3. Які види бібліотечних каталогів ви знаєте?

Експрес-опитування класу для виявлення рівня обізнаності з теми.

«Каталог» - слово, яке прийшло до нас із Стародавньої Греції. Воно означає «список», «перелік». (Наприклад – торговельний каталог; передплатний каталог періодики; каталог художньої виставки). **Бібліотечний каталог** – це перелік творів друку та інших документів, що є у фонді бібліотеки, складений за визначеними принципами.

Давайте пригадаємо, що традиційні бібліотечні каталоги складаються з карток, на яких стисло подана інформація про книгу, необхідна для її ідентифікації, тобто вирізнення з числа інших.

Найбільш поширеними в бібліотеках є такі види каталогів:

- **абетковий каталог**, картки в якому впорядковані за абетковим порядком прізвищ авторів або назв книг;
- **систематичний каталог**, картки якого розставлені в залежності від змісту книги – за розділами прийнятої в бібліотеці системи, в українських бібліотеках, як правило, за таблицями ББК (Бібліотечно-бібліографічної класифікації);
- **предметний каталог**, картки якого впорядковують в абетковому порядку назв предметів.

Електронний каталог бібліотеки так само містить інформацію про всі документи, що складають фонд бібліотеки: друквані видання, аудіовізуальні матеріали, електронні документи тощо.

Але відмінність його від традиційного карткового полягає в тому, що його «картки», тобто записи про документи, можуть бути легко

Головна сторінка □ Дітям – вікно в Америку □ Мапа США. Дізнайся більше про 50 штатів

Щойно одна з команд виконує завдання (вийде на фінішну сторінку, спеціально опубліковану на сайті бібліотеки для цієї гри) - **вітання команді-переможцю.**

Д: То який же скарб ви знайшли?

Учні: Це мапа шляху до бібліотеки.

Д: Хіба це скарб?

Ф: Звичайно. Найцінніший скарб – це знання, які нам дають книжки. (До учнів:) А де зберігається найбільше книг?

Учні: У бібліотеці!

Д: Тому не гаймо часу і хутчіш до бібліотеки!

Якщо урок проходить у шкільному інтернет-класі, то організовується виїзна екскурсія з пошуком бібліотеки по карті – продовження командної гри з піратами.

Якщо захід проходить в інтернет-центрі бібліотеки, то діти одразу ж вирушають за книгами до відділів бібліотеки.

Домашнє завдання:

Відвідати сайти інших українських дитячих бібліотек і скласти власний «загадковий маршрут» за одним із них.

Склали:

Розміровська О.С., завідувача сектором

Малахова Т.М., головний методист

(ХОБД)

читати, в них можна грати, в кожній книжці завжди прихована гра. (Читачі-волонтери розігрують за допомогою лялькового театру вірші В.Берестова з циклу «Ляльковий театр».)

Діма: Ось таким незвичним способом вас вирішили привітати зі святом кращі читачі нашої бібліотеки. Вони не тільки самі читають книги, а ще й допомагають вчитися читати малюкам, грають в ляльковому театрі, допомагають бібліотекарям у проведенні літературних свят. І все це завдяки книзі. Адже читання - це чарівний засіб від нудьги, від нещасття, від бід і незгод.

Поверь, чтоб не отстать от века,
Быть образцовым человеком,
Тебе, мой друг, необходимо
Знать приключения Буратино,
Мюнхаузена, Чипполино,
Алисы, Гекельберри Финна,
Му-му, Айвенго, а пока....
Начни хотя бы с Колобка.

Наприкінці свята юні читачі отримують пам'ятки-закладки «Як поводитися і читати книги».

(Текст закладки опубліковано в газеті «Розкажіть онуку», 2002 рік, №10, с.41-43):

1. Щоб багато знати – треба книги **Читати.**
2. Щоб книжку не забруднити – треба руки **Помити.**
3. Треба очі шанувати і книжку на відстані 30 см **Тримати.**
4. Щоб не боліла голова, зі словником читайте незрозумілі **Слова.**
5. Вдумуйтесь у зміст, не поспішайте. Книжку до кінця завжди **Читайте.**
6. Щоб спокійно цілу ніч спати, не треба книги в ліжку **Читати.**
7. Щоб мова була багата й виразніша, відвідайте бібліотеку **Частіше.**
8. Книга всім в житті допомагає, то нехай від вас тільки вдячність **Має.**

Уклала: Коструб Е.А.,

головний бібліотекар з масової роботи Херсонської ЦДБ

Електронна книга

Тренінг в Інтернет-центрі (2-й клас)

Мета: Дати дітям поняття про електронну книгу, про різноманітні форми існування книги – окрім традиційної друкованої, про відмінності між друкованою та електронною книгою.

Обладнання:

1. Комп'ютери з доступом до Інтернету.
2. Мультимедійне обладнання (проектор, екран).
3. Слайд-презентація; зразки книг на аудіокасетах та компакт-дисках.

Хід уроку

Доброго дня, друзі! Ви всі вже добре вмiєте читати, мабуть, часто берете книги для читання i в бiблiотецi. З книжками-пiдручниками ви щодня приходите на уроки.

То як ви собi уявляєте – що таке книга? Надрукованi на паперi лiтери, що складаються в слова й речення, та малюнки – кольоровi або чорно-бiлi?

А от i не зовсiм так! Протягом багатьох столiть книги дiйсно були такими: спочатку написаними вiд руки, потiм – надрукованими спецiальними друкарськими машинами...

Але зараз форма книги дуже змiнилася. Книги бувають тепер i звуковими – тобто записаними на магнiтну стрiчку (касету) чи оптичний диск (CD-ROM), i електронними – у такiй формi їх можна читати на екранах монiторiв, записувати на магнiтнi носiї (дискети, оптичнi диски) (*демонструємо*), публiкувати в комп'ютерних мережах, в Інтернетi, або записувати в пам'ять спецiальних пристроїв для читання електронних книг.

Сьогодні ми з вами познайомимось з електронними книгами на прикладі книжок всесвітньо відомого казкаря, ім'я якого ви повинні відгадати завдяки ось цьому віршику-загадці:

Жил великий сказочник когда-то,
Верил он в добро и чудеса.
И огнем радостным ребятам
Озаряла путь его душа.
В далёкие страны, в неведомый мир

кіт», арт-салон «Естет» та клуб «Бестселер». Тут можна дізнатися про історію їх створення, програму діяльності, переглянути фоторепортажі найцікавіших засідань.

«Читацькі об'єднання»

1. Яких клубів ці емблеми? (Познач стрілочками):

English Club

Польський клуб «Пшиязнь»

Театр-студія «Чеширський кіт»

Арт-салон «Естет»

Клуб «Бестселер»

Головна сторінка сайту □ «Читацькі об'єднання»

Тягни монету!

Не гай часу! Ти на фінішній прямій.

Отримай додаткове завдання.

2. Прізвисько найбільшого штату США?

Походження назви штату Техас?

«В гостях у «Малючка-Степовичка і С»»

1. Знайдіть електронну бібліотечку на сайті бібліотеки.

Ресурси для дітей □ Електронна бібліотечка
«Малючка-Степовичка і С»»

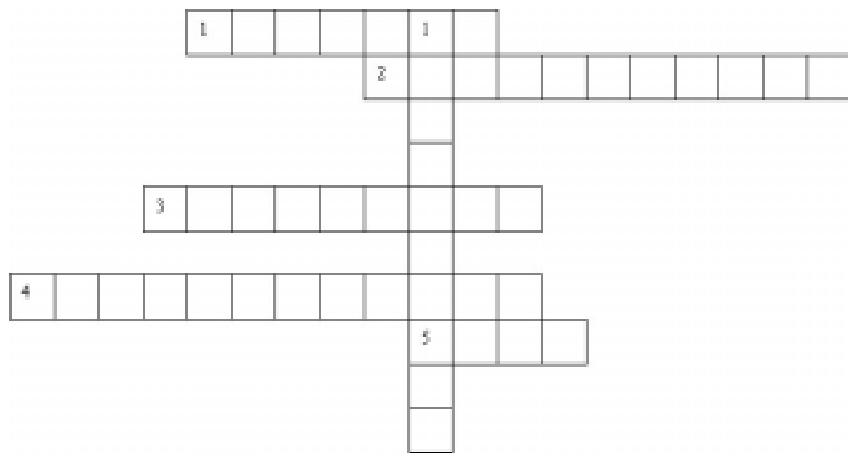
2. Розгадай кросворд «Херсонські письменники»:

По горизонталі: «Хто автор збірки?»:

1. «Хитрий щоденник»
2. «Хитра бібліотека»
3. «На горі стояла хатка»
4. «Літо в Буркутах»
5. «Очима трави»

По вертикалі:

1. Хто з херсонських письменників є лауреатом Шевченківської премії?

Наші читацькі об'єднання □

У цій рубриці бібліотека презентує свої клуби і гуртки: «English Club», польський клуб «Пшиязнь», театр-студію «Чеширський

Меня быстроногий олень пригласил,
Где Герда и Кай, где Лукойе и тролль,
Где сказки читает весёлый король!

Я ищу Лапландию на карте,
Снежной королевы белый след...

Бібліотекар читає вірш; у цей час на екрані змінюються слайди з малюнками персонажів казок, що в ньому згадуються. Діти називають ім'я письменника.

Правильно, друзі, це данський письменник Ганс Крістіан Андерсен. Він створив багато чудесних казок, назви яких ми з вами пригадаємо, знайомлячись з електронними збірками творів улюбленого казкаря. Перша електронна книга так і називається – «Всі казки Андерсена». Її створили до 200-ліття письменника. І в цій електронній книзі можна знайти казки і українською, і російською, і навіть англійською мовами.

Все сказки Андерсена [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://andersen.com.ua/>

Наступна електронна книга, яку ми з вами залюбки погортаємо – «Казки Андерсена», які зручненько прилаштувалися в Кошику Казок (Лукошко сказок – російською мовою). Ця книжка ще й дуже гарна, бо містить кращі ілюстрації до казок Андерсена, намальовані у різний час різними художниками для різних друкованих видань книги.

Сказки Андерсена [Электронный ресурс] // Лукошко сказок. – Режим доступа: <http://www.lukoshko.net/menuandr.shtml>

Перегляд ресурсу – і на великому екрані, і самостійно дітьми на своїх робочих місцях з допомогою тренера-викладача. Звертаємо увагу на лічильники ресурсів: сьогодні тут побували...; одночасно з нами книгу читають..

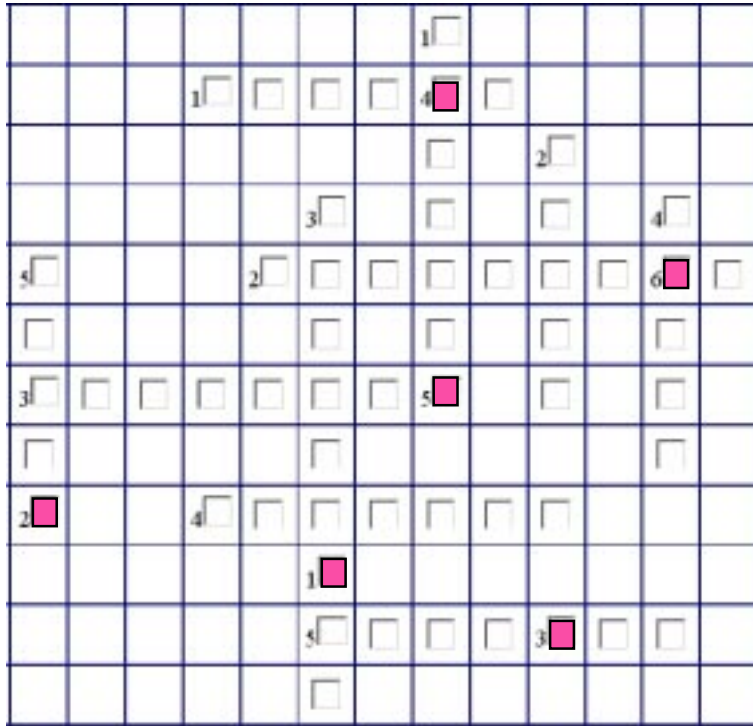
Ви всі, звичайно, любите не лише читати казки, а й дивитись мультфільми, зняті за цими казками. Ось і зараз ми з вами будемо дивитись діяфільм за однією з казок Андерсена. Її назва – «Кресало» («Огниво» російською мовою). Дивіться і слухайте уважно, бо потім вам доведеться розгадувати кросворд саме за цією казкою. Кросворд

цей також буде незвичайний, електронний.

Перегляд діафільму на великому екрані.

Кросворд за казкою Г. К. Андерсена «Кресало»

Детский сайт Интернетенок [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://internetenok.narod.ru/krossvord_skazki_1.htm

Запитання:

По горизонталі:

1. Головний герой казки Г. К. Андерсена «Кресало»?
2. Якої крупы насипала королева в шовковий мішечок?
3. Він синій і в клітинку; його слід було розстелити на підлозі і посадити на нього собаку.
4. По ньому «вдариш раз — з'являється собака, котра сиділа на скрині з мідяками; удариш два — з'являється та, котра сиділа на сріблі; удариш три — прибігає собака, що сиділа на золоті»?
5. Що оберігала собака з очима, як колеса у млина?

По вертикалі:

18

Вебліографічна іграшка «На ювілей до Астрід Ліндгрен!»

2. Герої казок Астрід Ліндгрен. Як кого звуть? (персонажі зі старткової сторінки веб-іграшки)

3. «Пеппі Довгапанчоха» - українською. А англійською?

ПРИВАЛ!

Відпочиньте, ознайомтесь з «Електронним вернісажем»!

- головна сторінка сайту
- ”Електронний вернісаж”

«Електронний вернісаж»

Тут розміщені образотворчі роботи читачів бібліотеки: ілюстрації до прочитаних книг, комп'ютерна графіка, роботи гуртків «М'яка іграшка», «Чарівна намистина», бісерний «бонсай».

Далі у гості до «Малючка-Степовичка і С°»

Що таке «Малючок Степовичок і С°»? Це електронна бібліотечка сучасної дитячої літератури, створеної херсонськими письменниками. Тут на вас чекають зустрічі з найвідомішими авторами Херсонщини та зі збірками їх прозових і поетичних творів.

43

Використовуй портал «Права дітей» □ ресурс «Краще раз побачити...» □ зверни увагу на «Справедливе Курчатко».

2. Продовжіть фразу: «Хочеш жити у правовому суспільстві - ...»

Для відповіді на це запитання користуйся рубрикою «Дивись, слухай, читай!»

3. За які вчинки дитину вашого віку можуть направити на соціальну реабілітацію?

Йди до рубрики «Що я знаю про мої права?» □ робота Івана Терпака «Про свої і твої права».

Далі на «Ювілей до Астрід Ліндгрєн!» □

14 листопада 2007 року Астрід Ліндгрєн виповнилося б 100 років. До ювілейного дня її народження бібліотека підготувала вебліографічну іграшку «На ювілей до Астрід Ліндгрєн». Тут можна дізнатися цікаві подробиці з життя шведської письменниці, привітатися з героями її творів та перечитати в Інтернеті захоплюючі історії про «Пеппі Довгапанчоу», «Карлсона», «Братів Лев'яче Серце» та інших.

«На ювілей до Астрід Ліндгрєн!»

1. Знайдіть інформацію:

1) Коли відзначають день народження Астрід Ліндгрєн?

2) У якому місті народилася письменниця?

3) Повне ім'я Астрід?

1. Хто допоміг у скрутну хвилину солдату, принісши кресало?
2. Що поставила фрейліна крейдою на воротах будинку?
3. Її не раз викрадала вночі собака.
4. Він величезний, мідний, з високими стінами й баштами, і «ніхто, крім самого короля, не сміє ні увійти туди, ні вийти звідти»?
5. Солдат до нього поліз за грошима.

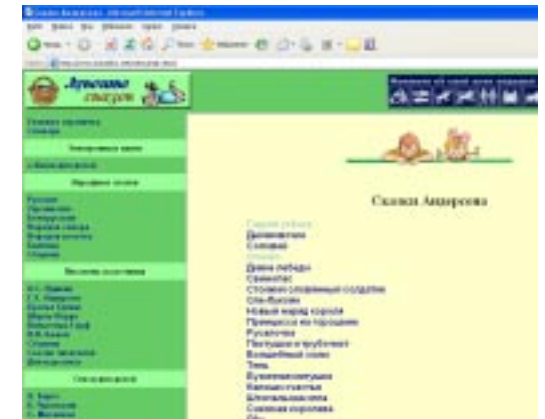
Відгадайте слово, зашифроване в рожевих квадратах, і напишіть відповідь (*собака*).

Молодці, друзі, ви чудово попрацювали сьогодні на уроці. А зараз давайте пригадаємо все, про що довідалися на уроці, і підсумуємо, чим же відрізняється електронна книга від звичайної:

1. Для того, щоб читати електронну книгу, треба мати спеціальні пристрої.
2. Електронну книгу можуть одночасно читати багато читачів.
3. У електронну книгу можна постійно щось додавати чи, навпаки, «втирати», змінювати – на відміну від друкованої.
4. Електронна книга, опублікована в Інтернеті, може розмішуватись не на одному комп'ютері, а відразу на кількох; наприклад, текст може завантажуватися з комп'ютера, що стоїть десь у Херсоні, а малюнок – зі станції в Києві, а читач при цьому навіть нічого не помітить.
5. Електронну книгу можна подарувати другові, просто переписавши її на його машину. При цьому твоя книга так і залишиться у тебе!

Домашнє завдання.

Проілюструвати електронні дитячі книги херсонських письменників, опубліковані на сайті ХОБД (www.library.ks.ua). Кращі роботи будуть опубліковані в електронній бібліотечці “Малючка Степовичка”.

Як вибрати книгу для навчання і цікаву для читання? Бібліотечний урок (3-й клас)

Мета уроку: навчити дітей орієнтуватись у фонді бібліотеки, освоїти навички пошуку та вибору літератури.

Обладнання та матеріали:

1. Комп'ютер.
2. Слайд-презентація «*Увага! Розшукується КНИГА!*»

Хід уроку

Здрастуйте, дорогі хлопчики й дівчатка! Ми раді вас бачити в Центральній дитячій бібліотеці. А хто знає, що означає саме слово **бібліотека**?

Відповіді дітей.

Це слово складається з двох: «бібліо» означає - книга, а «тека» - місце зберігання, сховище. По-іншому, бібліотека - книгозбірня.

І я думаю, ви згодитесь з цією назвою, коли подивитесь навколо себе. Що ви бачите? Вся ця кімната заставлена стелажми, на полицях яких стоять книги, ціле зібрання книг – певним чином упорядковане. Сьогодні читають всі – малюки і підлітки, дорослі і літні люди. Книга стала найвірнішим другом для людей.

І скільки зірок на небі,
Скільки дерев у лісі,
Скільки крапель в Дніпрі, -
Стільки і книг на Землі.

У світі видається величезна кількість книг для дітей. Серед них розповіді про природу, про життя тварин, про наукові відкриття і подорожі і ще багато-багато всього цікавого. Одним подобаються казки, іншим – фантастика, а комусь - вірші. Безліч книг оточують нас і в книгарнях, і в бібліотеках, і в школі, і вдома.

Але ж прочитати всі-всі книги, які є в цілому світі, неможливо! Для цього не вистачить і цілого життя.

Тому потрібно навчитись вибрати найцікавіші, найпотрібніші. **А як же їх знайти?** Давайте разом спробуємо знайти відповідь на це питання. Згода?

Інтерактив: бібліотекар ставить запитання, які допомагають дітям визначити шляхи, якими до них приходить інформація про книги.

- Хто з вас любить читати?
- Скільки ви вже прочитали книг у 3 класі?

20

Д: Якої бібліотеки?

Учні: Херсонська обласна бібліотека для дітей.

Д: Якщо ми знаємо, куди йти, так що ж ми чекаємо? Вперед!

Ф: Зачекай! А давай візьмемо з собою цих хлопчиків та дівчаток. Розумні ніби-то і комп'ютери у них є.

Д: Давай!

Ф (до дітей): Ви згодні?

Учні: Так!

Д: Чур, ці мої! Ми – команда капітана Джека! *(Оголошує своєю командою половину класу.)*

Ф: А ми – команда капітана Флінта! Вирушаємо! *(Решта класу.)*

Д: А куди ж іти?

Ф: Джеку, ти ж знайшов підказки!

Д: Точно, я забув! *(Дістає зі своєї торби підказки – маршрутні завдання).*

Отримайте перше завдання.

Діти виконують завдання чотирьох блоків командно (у кожній команді може бути декілька «кают-компаній» – за кількістю комп'ютерів).

Наступне завдання отримують тільки тоді, коли вся команда виконає попереднє.

Пірати допомагають долати перешкоди на інтернетному шляху, контролюють процес, коментують кожну рубрику.

МАРШРУТНІ ЗАВДАННЯ:

«Права дітей» - інформаційний портал правової просвіти дітей та підлітків. Для вас тут працює віртуальна Правова довідка, у якій на ваші запитання відповідають спеціалісти Дніпровського районного управління юстиції у м.Херсоні. Обговорити проблеми, пов'язані з дотриманням прав дітей у школі, в сім'ї, у суспільстві, обмінятися думками з цього приводу ви можете на форумі «Діти мають право».

Портал «Права дітей»

1. У «Справедливого Курчатка» є троє друзів. Як їх звать?

1) _____

2) _____

3) _____

41

Віртуальна бібліотека: адреса відома

Гра-подорож (підсумковий урок, 6-й клас)

Мета: перевірити вміння учнів 6-го класу орієнтуватися на веб-сайтах (тут - на прикладі сайту ХОБД) та швидко знаходити потрібну інформацію.

Обладнання та матеріали: комп'ютери з доступом до Інтернету; костюми для 2-х піратів, торбина з підказками – маршрутними завданнями, мапа-ребус, роздруковані завдання для кожної «команди», щаслива монета та «чорна мітка» з завданням. Підготувати і опублікувати на своєму сайті **фінішну сторінку**.

Хід уроку

На екранах комп'ютерів - стартова сторінка бібліотечного сайту (<http://www.library.ks.ua>).

До аудиторії зненацька вриваються двоє піратів, що сперечаються – Джек і Флінт (у ролях піратів – бібліотекарі, ведучі веб-гри). У Джека в руках мапа.

Флінт: Це я першим її знайшов!

Джек: Ні, я її відкопав!

Ф: Джеку, дай хоча б подивитись, що це! (*Намагається вирвати мапу з рук Джека.*)

Д: Ха-ха, а ти не здогадуєшся? Скарб буде мій!

Ф: А може, це і не скарб?! Давай подивимось!

Д: Я сам подивлюсь! (*Розгортає мапу. Флінт заглядає через плече.*)

Д (здивовано): Так тут зашифровано! І не розібратися! Що ж робити?

Ф (до учнів): А може, ви допоможете нам розгадати головоломку? (*Учні розгадують.*)

“Скарб шукайте на сайті бібліотеки”.

- Чи є у вас улюблені книги?

- А як ви вибираєте собі нову книгу для читання: за картинками, за назвою, за виглядом - стара - нова, а може, за ціною - дорога чи дешева?

- Хто вам радить, яку книгу краще вибрати для читання?

- А хто з вас записаний в бібліотеках і бере книги додому? І як ви знаходите потрібну книгу в бібліотеці?

Це непросто зробити, адже навіть в найменшій бібліотеці фонд складається з кількох тисяч книг, журналів, газет...

Отож, щоб знайти потрібну й цікаву книгу в бібліотеці, існує чимало різних способів. І сьогодні ми з вами навчимося це робити!

Слайд-презентація «Увага! Розшукується КНИГА!»

Протягом бесіди на екрані з'являються фото різноманітних книжкових виставок; крупним планом – окремі елементи їх оформлення, форми зворотного зв'язку з читачами.

Спосіб перший: КНИЖКОВА ВИСТАВКА

У кожній бібліотеці для того, щоб познайомити читачів з найкращими книгами, бібліотекарі організовують книжкові виставки: на них книги стоять повернутими до читача не корінцями, а лицьовим боком палітурки, так, щоб добре було видно автора і назву, художнє оформлення книги. У кожній виставки є назва та заголовки окремих розділів. А ще, крім книжок, на виставках розміщують звертання до читачів та цікаві завдання, які можна виконати, якщо прочитаєш книги з виставки; цитати – уривки з літературних творів, крилаті вислови тощо; різноманітні речі, що допомагають розкрити тему виставки та привертають до неї увагу – наприклад, поробки з паперу або природного матеріалу. На виставкових полицях можуть експонуватися книги з однієї теми: про природу, про тварин, про морських мешканців; або книги одного автора чи книги одного літературного жанру (наприклад, казки).

Часто оформляються виставки, присвячені письменникам, видатним людям краю, щоб познайомити читачів з їх життям та діяльністю.

Постійно працюють виставки нових надходжень.

На книжкових виставках ви часто зустрінете також бібліографічні покажчики, рекомендаційні списки, книжкові закладки, пам'ятки, які розкажуть, як правильно користуватися літературою (наприклад, як працювати зі словниками, енциклопедіями, довідниками), як правильно написати реферат.

Бібліотекар демонструє бібліографічні посібники на одній з оформлених в бібліотеці виставок.

Зверніть увагу, на виставках часто можна знайти запрошення висловити і власну думку: заповнити анкету чи написати відгук про книгу, який згодом буде демонструватись на виставці поруч з книгою, якій ви його присвятили. Дізнатись про ваші враження від виставки дуже важливо для бібліотекарів, які її підготували, бо вашу думку обов'язково врахують у роботі з наступною подібною книжковою експозицією.

Буваючи в бібліотеці, звертайте увагу на всі виставки - адже вони оформлені саме для вас! І тут, на виставках, зазвичай можна побачити найновіші, найкращі книги, найпопулярніші, а часом – незаслужено забуті, які, проте, ніколи не перестануть своїми історіями завойовувати серця читачів.

Інтерактив: бібліотекар запрошує дітей озирнутись довкола і по черзі прочитати вголос назви всіх книжкових виставок, які вони бачать у залі, та закликає оглянути їх після завершення уроку.

Слайд-презентація «Увага! Розшикується КНИГА!»

Слайди з навігаційною інформацією на торцевих стінках стелажів, з роздільниками у фонді відкритого доступу; тематичними полицями, організованими безпосередньо у фонді; спеціальні закладки для позначення місця, з якого взято книгу.

Спосіб другий: ВІДКРИТИЙ ДОСТУП

Звичайно, книгу можна вибрати і прямо біля стелажу – такий спосіб називають «вибір у фонді відкритого доступу».

Інтерактив: бібліотекар просить дітей пояснити, як вони розуміють вираз «відкритий доступ до бібліотечних книг».

В умовах відкритого доступу читачам надається право і можливість вільно підходити до стелажів, взяти в руки будь-яку книгу, переглянути її, тобто самостійно вибрати книгу. Але для цього потрібні певні знання: треба ж бо вміти знаходити в приміщенні бібліотеки потрібний стелаж, а на стелажі – потрібну полицю...

Інтерактив: Давайте розглянемо, як розташовуються стелажі і полиці з книгами на молодшому абонементі. Скажіть, чи помітили ви, як розставлені книги?

Правильно: книжковий фонд у бібліотеці розставляють за загальними правилами: за галузями знань чи розділами художньої літератури, а потім – в алфавітному порядку авторів, зліва направо (як ми пишемо); тобто, спочатку йтимуть книги, прізвища авторів яких

- Поділись своїми враженнями від прочитаного з друзями, однокласниками, батьками:

□ якщо і вони читали цю книгу, можна поговорити про неї, посперечатись;

□ якщо ні - порадь їм прочитати історію, яка тобі сподобалась.

- Якщо тобі сподобалась прочитана книга, запитай в бібліотеці про інші книги цього автора.

- Якщо тебе зацікавили описані в книзі події, спитай у бібліотекаря, чи є інші книги на цю тему.

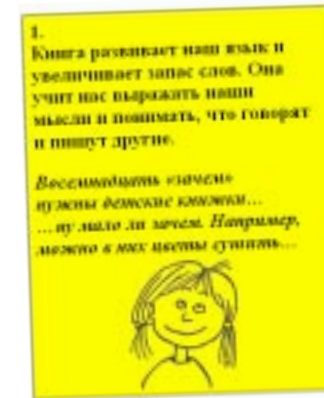
Під час читання пізнавальної літератури:

- запам'ятай нові цікаві факти з прочитаного, порівняй із уже відомими тобі явищами, подіями;

- за поясненням значення незрозумілих тобі слів, термінів звертайся до словників, довідників, енциклопедій;

- читаючи науково-популярну книгу, занотуй факти, цифри, випишуй цитати. Це може стати в пригоді, і не лише під час підготовки до уроків!

Навіщо потрібні книжки?

Про цю та багато інших причин
ти прочитаєш у книзі

**Шведської Академії Дитячої Літератури
«Восемнадцять «зачем» нужны детские книжки»**

Пам'ятку склала:
Лихожон Т.В. (ХОБД)

Як читати книгу (пам'ятка читачам-учням 5-х класів)

**Читати – це ще нічого не означає,
що читати і як розуміти те,
що читаєш – ось у чому справа.**

К.Д. Ушинський

- Налаштуйся читати з інтересом, уважно, вдумливо.
- Поглянь на титульну сторінку – на ній завжди знайдеш назву книги, прізвище автора, художника, місце і рік видання.
- Не забувай прочитати передмову, післямову, - це допоможе тобі краще зрозуміти книгу.
- Зверни увагу на ілюстрації: вони допомагають розкрити зміст прочитаного.
- Не пропускай сторінки, не намагайся „забігти наперед”, дочитай книгу до кінця.
- Пам’ятай! У найцікавіших, захоплюючих книжок іноді може бути «нудний» початок.
- Зверни увагу на примітки в книзі, вони допомагають краще зрозуміти події, доповнюють та коментують прочитане.
- Якщо ти не розумієш думку автора в щойно прочитаному уривку, не поспішай читати далі: зупинись і перечитай ще раз.
- Прочитавши книгу, подумай над описаними в ній подіями, постарайся запам’ятати найцікавіше з прочитаного.
- Запам’ятати ту чи іншу книгу тобі допоможуть записи. Занотуй прізвище автора, імена головних героїв, основні події.
- Подумай про те, що хотів тобі сказати автор, чому навчити. Зверни увагу на те, як поведуться персонажі книги.

починаються з літери «А», потім «Б» і так далі.

Художня і науково-популярна література стоять окремо. Книги різної тематики відокремлені поличними роздільниками, на яких написані назви галузей знання (математика, біологія, мистецтво) або тем, жанрів (про природу, про тварин, казки).

Окремо стоять книги для дошкільників і для вас, молодших школярів. Окремо зібрані художні книги українських письменників, російських, зарубіжних.

Для того, щоб читачі легко орієнтувалися у фонді, на кожному стелажі встановлюється напис, що вказує, яку літературу можна на цьому стелажі знайти. А на торцевому боці стелажів є вказівники, що дають точні відомості про те, в якій і в якому порядку розташовані книги на цьому стелажі.

Отже, щоб знайти книгу про лицарів, ми шукатимемо вказівник з написом „Історія”, а вірші Володимира Сосюри – в розділі „Українська література” за літерою „С”.

Але пам’ятайте, що, беручи книгу з полиці, слід потім повертати її на те місце, з якого ви її взяли. Інакше замість порядку на стелажах буде безлад, і наймудріший бібліотекар не зможе тоді швидко знайти потрібну читачеві книжку!

Тому слід використовувати поличні закладки (вони можуть бути зроблені з картону, фанери або навіть металеві). Їх ставлять на місце книги, знятої з полиці для перегляду.

Слайд-презентація «Увага! Розшукується КНИГА!»

Алгоритм 1. Як самому вибрати книгу?

1-й крок. Візьми із столу бібліотекаря закладку (якщо книга тобі не сподобається, закладка допоможе тобі знайти те місце, звідки ти брав книгу).

2-й крок. Озирнися і вибери той стелаж, на якому розташовані книги з теми, що цікавить тебе. У цьому тобі допоможуть вказівники на торцевих боках стелажів.

3-й крок. Прочитай тему поличного роздільника.

4-й крок. Якщо тема тебе зацікавила, візьми книгу з полиці, а на її місце постав закладку.

5-й крок. Ознайомся з книгою: прочитай назву, ім’я автора. Якщо з назви не зрозуміло, про що вона, прочитай анотацію.

6-й крок. Сподобалася книга – бери і прямуй до бібліотекаря!

7-й крок. Якщо книга тобі не сподобалася, постав її на місце.

Продовжуй пошук, починаючи з другого кроку.

Маршрутний листок «Таврійський край»

Алгоритм 2. Як довідатись про нові книги в бібліотеці?

1-й крок. Знайди виставку, присвячену новинкам.

2-й крок. Попроси у бібліотекаря «Список нових надходжень».

Алгоритм 3. Як знайти певну книгу, назву і автора якої ти знаєш?

1-й крок. Знайди стелажі, де розставлена література потрібного розділу.

2-й крок. За алфавітними роздільниками визнач, де знаходяться книги автора, які ти шукаєш.

Слайд-презентація «Увага! Розшикується КНИГА!»

Демонструються бібліографічні посібники, різноманітні за формою та тематикою.

Спосіб третій: БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСІБНИКИ

У виборі книг вашими помічниками стануть також різноманітні бібліографічні посібники. Слово «посібник» вам, звичайно, вже відоме – вам доводилось працювати з навчальними посібниками. А от що таке – «бібліографічний»? Хтось здогадався? («бібліо» - книга; «графо» - пишу; тобто опис книг).

Таких посібників існує багато різновидів, а ми сьогодні познайомимось із кількома. Ви зустрічали, мабуть, бібліографічні списки – їх часто озаглавлюють «Список літератури» – у пізнавальних книгах (і в підручниках та навчальних посібниках), на сторінках журналів і газет – їх часто додають до окремих статей. Книжкові закладки («З чого почати?», «Що читати далі?», закладки-анонси нової книги, тематичні – дається лаконічна характеристика кожного з названих різновидів закладок). Бібліографічні іграшки (демонструється наявний у бібліотеці посібник-іграшка). Для дітей найчастіше видають тематичні бібліографічні посібники (демонструється кілька прикладів) або ж покажчики, присвячені творчості улюблених дитячих письменників. Напевно, ви вже зустрічали рекомендаційні бібліографічні списки: групові – наприклад, для третьокласників (демонструється приклад тематичного рекомендаційного списку), та індивідуальні (розповідь про те, як можна разом з бібліотекарем скласти такий список і потім за ним читати).

Спосіб четвертий: КАТАЛОГИ ТА КАРТОТЕКИ

Книг у кожній бібліотеці дуже багато; жоден бібліотекарі жоден читач не зможе запам'ятати всі назви і всіх авторів цих книг. Тому на допомогу бібліотекарям і читачам приходять каталоги і картотеки.

1. Підійдіть до стелажа, на якому розташована краєзнавча література і знайдіть на ньому книги:

Лесков О. Скарби курганів Херсонщини.

Голобородько Ю. Лиманські билиці.

(Лесков О. Скарби курганів Херсонщини / О. Лесков. – К.: Мистецтво, 1974. – 123 с.: іл.

Голобородько Ю. Лиманські билиці: оповід. / Ю. К. Голобородько; худож. оформ. С. Курака. – Херсон: Олді-плюс, 2001. – 56 с.: іл.)

2. За допомогою «Українського радянського енциклопедичного словника» знайдіть відповіді на запитання:

- Де народився Микола Куліш?

- Що називали стародавні греки «Понтом Евксинським»?

- Рік заснування м. Херсона?

(Український радянський енциклопедичний словник: в 3т. – К.: 1986 - 1987.)

3. Знайдіть відповіді на запитання:

а) скориставшись біобібліографічним покажчиком «Алевтина Дрозд»:

- В якому році була опублікована збірка віршів про наш край «Ребятам дружным о крае южном»?

(Алевтина Дрозд: біобібліограф. покажч. / Обл. держ. б-ка для дітей. – Херсон, 1998. – 29 с. – (Херсонські письменники - дітям).)

б) За допомогою бібліографічного покажчика «Микола Братан» назвіть збірки творів для дітей, виданих письменником.

(Микола Братан: реком. бібліограф. покажч. / Херсон. обл. б-ка для дітей. – Херсон, 2007. – 36 с. – (Херсонські письменники - дітям).)

4. Знайдіть в Інтернеті інформацію про заповідник «Асканія-Нова»:

- у якому році і ким був заснований заповідник?

- яку площу він займає?

(Заповідник Асканія-Нова [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ascania-nova.com/>.)

програми і якими професіями допомагають оволодівати. *(Діти пропонують свої версії.)*

Він. А Інтернет?! Це ж просто паличка-виручалочка для тих, кому недостатньо інформації. Не дарма ж говорять: «Хто володіє інформацією, той володіє світом».

Вона. Ой, для тебе інших джерел інформації не існує. А між тим, вони є, і надійніші від Інтернету.

Бібліотекар. От зараз діти їх і назвуть: радіо, телебачення, преса... *(діти називають і отримують жетони).*

Він. А я віддаю перевагу електронним і переносним. З Інтернету в теку, з теки – на дискету, з дискети потрібний документ в комп'ютер друга, якщо потрібно.

Вона. Мені це знайоме: відкриваємо торбу, дістаємо торбинку, закриваємо торбу, відкриваємо торбинку, дістаємо гаманець, закриваємо торбинку, відкриваємо гаманець, дістаємо грошики, закриваємо гаманець... Голова обертом піде. Інша справа – книга. Розгорнув, за змістом знайшов потрібну сторінку, прочитав, записав, що потрібно – і все!

Бібліотекар. Немає сенсу дискутувати. Як чудово, що у вас є вибір. Користуйтеся тим, чим вам зручно, хоч би й кількома джерелами інформації одразу, тільки вчіться. А п'ятикласники школи №30 зараз вам на практиці покажуть, як це робиться.

Фонограма.

Урочисто вручаємо пошуковим групам маршрутні листки і відправляємо у пошукову експедицію з метою – знайти задану інформацію за певний час у різних джерелах (друкованих та електронних), але максимально повну та достовірну. Маршрутних листків стільки ж, скільки пошукових груп, і дотримання послідовності пунктів отримання інформації обов'язкове. Ми з моїми помічниками стежитимемо за дотриманням вами цих умов.

Оголошуються завдання, лідерам груп вручаються маршрутні листки.

Підведення підсумків гри. Відзначення призами переможців.

Уклали:

Смирнова Т.П., Лихожон Т.В. (Херсонська ОБД)

Каталог - це «золотий ключик» бібліотеки.

Слово «каталог» дійшло нас із Стародавньої Греції, воно означає «список», «перелік» чого-небудь.

Каталоги складаються з каталожних карток *(показати)*. Кожна картка - це маленький «паспорт» книги, в якому вказуються всі дані про неї: прізвище автора, назва книги, країна, де жив письменник, яке видавництво друкувало книгу, в якому році надрукована вона, художник-оформлювач, скільки сторінок в книзі...

Інтерактив: *роздати по каталожній картці, щоб діти їх розглянули. Щоб показати дітям, звідки беруться дані на каталожних картках, вибрати на розсуд бібліотекаря книгу і каталожну картку з відповідним бібліографічним записом. Порівняти дані титульного аркуша та картки.*

Всі каталожні картки виставляють в певному порядку в скриньки за певною системою (за бібліотечними правилами). Між картками стоять роздільники, які і вказують на тему цих книг, галузь знань, до якої книги належать. *(Показати)*

У нашій бібліотеці є спеціальний каталог для дітей 6 - 9 років. Зараз ми побачимо, як він виглядає. Всі картки тут згруповані за темами, а усередині кожного тематичного розділу - за абеткою прізвищ авторів. На роздільниках наклеєні малюнки, які і підказують малюнкам тему розділу.

Якщо ви вибрали книгу за каталогом, потрібно виписати **шифр** книги *(демонструємо, що мали на увазі)*, автора і назву книги, яку ви хочете прочитати. За цими даними бібліотекар допоможе знайти необхідну книгу на бібліотечній полиці.

Спосіб п'ятий: вибрати книгу вам завжди допоможе бібліотекар!

Практичні завдання на закріплення вивченого матеріалу:

- 1) змагання «Хто швидше і точніше знайде місце «своїх» карток в каталозі»;
- 2) розглянути виставки молодшого відділу - назви, звертання, цитати, атрибутику тощо;
- 3) самостійний вибір книги у відкритому доступі (за авторами книг, за галузями знань).

Склала: Кондратьєва О.І. (Херсонська ЦДБ)

Гід в країні Павутинича

Віртуальна „кругосвітка” (4-й клас)

Мета уроку: познайомити дітей з віртуальним світом за допомогою сайту Херсонської бібліотеки для дітей.

Обладнання:

1. Комп'ютер з доступом до Інтернету.
2. Мапа уроку.
3. Ігровий персонаж – Сичик Пугусько.

Хід уроку

Доброго дня, віртуальні туристи! Так-так, не дивуйтеся – саме туристи. Бо сьогодні ми вирушаємо у подорож незвичайною країною – країною Павутинича.

Чи знаєте ви, чому вона так називається?

Діти висловлюють свої припущення.

Чи доводилось вам чути вираз – «всесвітня павутина»? Так називають іноді мережу Інтернет – бо всі комп'ютери у ній зв'язані між собою, і ці зв'язки утворюють ніби павутину, що охоплює цілу планету.

Знайомтеся, мій помічник і наш гід, тобто провідник, у Країні Павутинича Сичик Пугусько. Він для вас приготував багато різноманітних маршрутів, ви їх бачите на мапі, і ми з вами відправляємось за ним.

Коментар Сичика Пугуська:

Більш точно називати «павутиною» не весь Інтернет, а його найпопулярнішу службу, скорочена назва якої нам добре відома за адресами сайтів – www розшифровується, у перекладі з англійської, саме так: «всесвітня павутина» (World Wide Web).

А зараз подивіться на монітори перед собою. Ви бачите домашню сторінку сайту Херсонської обласної бібліотеки для дітей. Бачите, скільки всього цікавого можна тут знайти! Ми з вами помандруємо на сторінку «Ресурси для дітей».

Наведіть «мишкою» в правий кут сайту на кнопку «Ресурси для... ДІТЕЙ» та натисніть.

асоціативне мислення. (*Розгортає енциклопедію і читає визначення*). Підключили? От і добре. Я говорю слово – наприклад, «стрілка», а ви кажете те, що підказує вам ваше асоціативне мислення.

Вона. (*Дістає дзеркальце і дивиться в нього.*) Кожен ранок мій день починається саме з них – зі стрілок.

Він. Справа очевидна - курсор на моніторі комп'ютера.

Вона. Ой, та ну тебе. Якби ти не був моїм другом, я б тобі прізвисько дала - «Пентіум».

Він. Та вже ж краще, ніж так, як тебе називають - «фіфочка».

Вона. Пентіум!

Він. Фіфочка!

Вона. Пентіум!

Він. Фіфочка, фіфочка, фіфочка... Тобі б тільки в «кафешці» сидіти, морозиво їсти та наряди свої показувати.

Вона. Це ти за своїм комп'ютером окрім монітора нічого не бачиш. А я ще і в бібліотеку ходжу!

Він. Ну то й що? Надивився модних книжечок та журналів, а потім сидиш і наряди лялечкам шиєш, про які сама мрієш.

Бібліотекар. Я вас зараз примирю. Спробуйте відгадати, що спільного у відвідувачки кондитерської та у користувача ПК?

Він. Та нічого спільного у них бути не може!

Вона. Ось тут я з тобою цілком згодна. І... і не підходь до мене на перервах. І... і не запитуй, що подарувати однокласниці...

Бібліотекар. (*Присутнім*) Друзі, може ви підкажете, що ж таки є спільного між ними?

(Діти відповідають: МЕНЮ)

Він. А й справді! Мені б таке навіть у голову не прийшло...

Вона. Ще б пак, у твоїй голові лише драйвери та... Слухай, а в книгах же також є меню, тільки називається по-іншому.

Бібліотекар. Стоп! Ти вже підключила своє асоціативне мислення, але ж дамо й дівчатам та хлопцям шанс знайти відповідь на це запитання – що в книгах працює як меню?

(Діти відповідають - ЗМІСТ).

Вона. Я ж говорила, що з книгами набагато простіше й зрозуміліше. А то: ляльки, наряди... Образливо навіть. Може, я модельєром стати мрію або дизайнером-кутюр'є, а він зі своїми кнопками та «мишками»...

Він. Що?! Та ти ще й консерватор. Ти навіть уявити собі не можеш, які можливості відкриває комп'ютер для такої професії.

Бібліотекар. А ми у дівчаток і хлоп'ят довідаємось, які комп'ютерні

Хто володіє інформацією, той володіє світом

Пошукова експедиція

(підсумковий бібліотечний урок-гра, 5-й клас)

Мета: закріпити вивчені на заняттях з інформаційної культури знання, а саме пошук книг у фонді бібліотеки; вміння працювати з довідковими та енциклопедичними виданнями; пошук інформації в Інтернеті.

Обладнання та матеріали: комп'ютери з доступом до Інтернету; маршрутні листки; довідкові та енциклопедичні видання, бібліографічні посібники; папір.

«Маршрутні листки» розробляються заздалегідь і містять по чотири завдання за вивченим протягом навчального року матеріалом (приклад – у додатку):

1. Пошук книги у фонді бібліотеки.
2. Пошук інформації за допомогою довідкової і енциклопедичної літератури.
3. Пошук інформації в біобібліографічних словниках або бібліографічних покажчиках.
4. Пошук інформації в Інтернеті.

Хід гри

Гру починають ведучі: бібліотекар і два учні класу (у сценічних образах: хлопець – очкарик-«вундеркінд» та дівчина – старшокласниця-«фіфочка»). Ведучі пояснюють правила гри, представляють членів журі (бібліотекар, вчителі, старші учні), які оцінюють правильність виконання завдань. Ведучі ділять клас на чотири команди. Кожній команді пропонується завдання у вигляді «Маршрутних листків». Завдання виконуються у шкільній бібліотеці та у комп'ютерному класі.

Фонограма («Першокласник-недоучка»).

Бібліотекар. От вже, справді, за один день сучасний учень отримує стільки інформації, скільки ми свого часу, може, й за рік не отримували. Щоб «відсіяти» непотрібну, запам'ятати необхідну і передати друзям важливу, треба підключити що?...

- фантазію
- увагу
- ...

Правильно, але знаєте, все це можна також назвати двома словами –

Погляньте, нас запрошують на 100-літній ювілей до відомої шведської письменниці Астрід Ліндгрєн, давайте завітаємо!

Херсонська обласна бібліотека для дітей підготувала в подарунок справжній сюрприз - віртуальну іграшку, присвячену творчості письменниці. Кожен з персонажів гри – героїв книг – розповість свою неповторну історію. І нагадає, які захоплюючі книги написала для нас Астрід Ліндгрєн.

(Повертаємось до Сичика Пугуська.)

Зверніть увагу! Наймовірний маршрут - «Моя казка». Уявіть собі, зараз ми з вами побачимо та прочитаємо казки, які написали ваші однолітки та зробили до них малюнки. Але це ще не все - запрошуємо вас почитати казки дітей з Нової Каховки. Для цього потрібно скористатися [гіпертекстовим посиланням](#) «Прочитайте й інші казки!», що в кінці «казкової» сторінки.

Коментар Сичика Пугуська:

Гіпертекстовими посиланнями називають слова (чи зображення), «клікнувши» на яких, ми можемо завантажити інший текст або зображення, файл чи інший сайт. Як правило, в тексті такі слова бувають підкресленими.

(Повертаємось до Сичика Пугуська)

Далі наш маршрут проходить через «Електронний вернісаж», цей маленький електронний Лувр дитячих образотворчих робіт. Тут є роботи дітей різного віку, і не тільки мальовані картини, а ще й роботи зроблені з пластиліну та бісеру, як от експозиція 2008 року, що отримала назву «Пластилінове диво». А на виставках попередніх років розташовані ще й фото зроблених дітьми власноруч м'яких іграшок, присвячених різним героям літературних творів.

(Повертаємось до Сичика Пугуська)

І остання на цьому маршруті зупинка - **Електронна бібліотечка «Малючок Степовичок і С°»**, тобто «компанія». Це – бібліотечка сучасної дитячої літератури, створеної херсонськими письменниками. Основу склали твори членів херсонського літературно-мистецького гурту «Малючок Степовичок», однак не залишилися поза увагою і ті, хто зробив свій вагомий внесок у дитячу літературу краю поза літературним об'єднанням і склав гуртківцям чудову «компанію».

До речі, ці й багато інших творів наших земляків для дітей можна прочитати у відділі інформаційно-бібліографічного обслуговування

Херсонської ОБД, у фондах якого зберігається найповніша колекція херсонської дитячої книги.

(Повертаємось до Сичика Пугуська)

Наступний туристичний маршрут буде пролягати через „**Долину цікавих уроків**”, у якій ви можете повчитися з віртуальними репетиторами, почитати цікаву інформацію, що знадобиться на уроках. Навчання „...з Кирилом і Мефодієм” розпочинається з цікавих уроків природознавства, геометрії, астрономії, комп’ютерної азбуки. Також на цій сторінці можна почитати й послухати електронні та звукові книжки, знайти розвиваючі ігри та енциклопедії – до того ж для кожного віку свої.

Для тих, хто має бажання вивчити комп’ютерну графіку, програмування й зробити свій веб-сайт, теж знайдеться чим зайнятися у «Долині цікавих уроків». Віртуальна сторінка «Кібер-діти» чекає на вас!

Наступний туристичний маршрут веде через «**Комп’ютерograd**», де мешкають безліч цікавих сайтів на різні теми. Наприклад, ви можете завітати до московського дитячого комп’ютерного клубу. Або зіткнутися з Інтернетною всякою всячиною. Чого-чого, а всякої всячини в Інтернеті скільки завгодно! Навіть важко уявити собі, яку різноманітну інформацію там можна знайти.

А далі наш шлях пролягає «**Книжковими горами**». Інтернет - це перш за все велетенська бібліотека. Якщо любите читати – вам сюди. Дитячі казки, повісті, міфи та легенди, журнали, навіть історії про тварин - і мабуть це ще далеко не все, що можна знайти в безмежних лабіринтах книжкового Інтернету.

«**Інформаційна магістраль**» пропонує цікавинки про те, що багатьом з вас подобається. Наприклад, про домашніх тварин і про тваринний світ взагалі. І то не тільки розповіді, а ще й консультації досвідчених фахівців про догляд за вашими улюбленцями.

«**Ігродром**» - напевно, найбільш захоплююча подорож для всіх дітей. На цьому маршруті представлені найрізноманітніші та найцікавіші ігри. Також ви маєте змогу побувати на Студії Уолта Діснея або відвідати „Класный детский сайт!!!” з піснями, мультиками, казками, загадками....

«**Мистецький майдан**» запрошує послухати дитячі пісні, завітати на сторінки ілюстрованих та озвучених казок. Для тих, хто полюбляє співати, є інформація про «Зірковий Крим» - Міжнародний фестиваль дитячої естрадної творчості. А також ви зможете відчути себе художником, відвідавши нашу колекцію розмальовок для наймолодших.

завдати прикрасі вашому співбесіднику (адресату).

8. Не посилайте в листі інформацію великого обсягу (малюнки, фотографії, звукові чи відео файли тощо) без попередньої домовленості з адресатом.

9. Не розсилайте листів з якою-небудь інформацією незнайомим людям без їх прохання – це сприймається як «спам» (англ. *spam*) і викликає незадоволення користувачів мережі.

10. Завжди будьте ввічливими в електронній переписці, і ваші кореспонденти будуть ввічливими з вами.

Завжди поводьтесь у мережі так, як ви хотіли б, щоб поводитись із вами!

Порада на завершення. Часто трапляється так, що ввічливі «інтернайти» потрапляють під образи та нападки мережових хуліганів. Зіткнувшись з такою ситуацією, в жодному разі не вступаєте в полеміку (у спір) зі своїми кривдниками. Тим більше неприпустимо відповідати образами на образи. Єдина правильна реакція у таких випадках – ігнорувати ті повідомлення, що надсилаються порушниками нетикету. Для цього можна, наприклад, створити свій список блокування тих адрес, з яких надходять подібні образливі повідомлення: таким чином ви назавжди позбавитеся необхідності спілкування з особами, що поводяться в мережі неетично.

Домашнє завдання. Дати визначення термінів:

Словничок

ICQ (аська) —

Гіперпосилання —

Інтернет (англ. *Internet, Interconnected Networks* — «об’єднані мережі») —

Модератор (від лат. *moderor* — стримую, угамовую) —

Нетикет —

Веб-сайт або просто **сайт** (англ. *website*, від *web* — «павутина» і *site* — «місце») —

Спам (від англ. *spam*) —

Чат (від англ. *chat* — «розмова») —

Електронна пошта (*e-Mail*) —

Уклала: Л.М.Погорська (ХОБД)

Навіщо потрібна антивірусна програма?

Що таке «спам»?

Що означає «Лист щастя»?

Що зробив Коля, коли загубив пароль?

За допомогою чого грабіжники потрапили до комп'ютера Колі?

Що заборонено в Інтернеті?

Чого категорично не можна повідомляти в Інтернеті незнайомцям?

Додаток

ДЕСЯТЬ ПРАВИЛ НЕТИКЕТУ

Пам'ятка

Завжди дотримуйтесь правил інтернет-безпеки: вони існують для того, щоб ви почувалися в мережі зручно і безпечно.

1. Ніколи не давайте своїм мережевим знайомим та співбесідникам відомостей приватного характеру про себе, своїх батьків, про ваш достаток (зокрема, не називайте свого справжнього прізвища, номер телефону, домашню адресу, номер школи).
2. Якщо хтось в мережі пише чи говорить вам, присилає, або ви самі виявили в Інтернеті щось, що вас збентежило, не намагайтесь розібратись у цьому самостійно. Зверніться до батьків або вчителів – вони знають, що слід робити.
3. Зустріч в реальному житті зі знайомими за Інтернет-спілкуванням – не дуже добра ідея: вони можуть виявитись не тими, за кого ви їх вважали. Якщо ж ви все-таки вирішили зустрітись з ними особисто, обов'язково повідомте про це батькам і попросіть їх піти на першу зустріч разом з вами.
4. Не відкривайте листи електронної пошти, файли або веб-сторінки, отримані від людей, яких ви реально не знаєте чи не довіряєте їм.
5. Нікому не давайте свій пароль, за виключенням дорослих членів своєї родини.
6. Ніколи не робіть того, що може коштувати грошей вашій сім'ї, крім випадків, коли поруч з вами батьки і ви дієте на їхнє прохання, з їхнього дозволу та за їх схваленням.
7. В електронних листах не застосовуйте текст, набраний ВЕЛИКИМИ ЛІТЕРАТИ – це сприймається в мережі як крик і може

Зупинка «**Галявина друзів**» запрошує до зустрічі з друзями в Мережі, де ви зможете познайомитися з новими та поспілкуватися зі старими приятелями.

Останній маршрут – «**Перехрестя Далеких Мандрів**». На ньому представлені інтерактивні мапи, енциклопедії, фотопейзажі, “рекорди” природи та багато іншої інформації про навколишній світ.

Як бачите, наша з вами подорож добігла кінця, але за допомогою Інтернету ви маєте можливість мандрувати нескінченно.

Головне: мати мету і пам'ятати, що віртуальний світ – лише відображення світу реального, набагато цікавішого...

Склала: Погорська Л.М., завідувача відділом інтернет-послуг (ХОБД)

Фото «мапи» Країни Павутинич та скріншот домашньої сторінки ресурсу «Гід в Країні Павутинич» на сайті Херсонської ОБД.

Віртуальне спілкування або Інтернет-етикет

Тренінг в Інтернет-центрі (5-й клас)

Мета:

Ознайомитися з правилами ведення ділової та особистої електронної переписки, правилами безпечного користування різноманітними послугами мережевих комунікацій, нормами ввічливого спілкування в мережі.

Обладнання та матеріали:

1. Комп'ютери з доступом до Інтернету.
2. Дошка – звичайна шкільна або фліпчарт – для запису ключових слів та термінів уроку.
3. Мережеві ресурси: віртуальна гра-урок «Безкінечний ліс» (режим доступу on-line):
http://laste.arvutikaitse.ee/rus/loputon_metsa.html
4. Пам'ятка: правила нетикету; словничок.

Хід уроку

Доброго дня, друзі. Сьогодні наш урок інформаційної грамотності присвячений інтернет-етикету, або нетикету. Слово це (*netiquette*) утворене з англійського *net* — «мережа, сітка» і французького *etiquette* — «етикет». Більшість із вас уже активно використовує Інтернет і для навчання, і для дозвілля. Багато хто, напевно, спілкується в чатах і листується через електронну пошту. Але часто люди, починаючи спілкування в мережі, роблять помилки, на перший погляд, неважливі, але такі, що можуть виставити вас нечемною, невихованою людиною, а іноді – навіть спричинити для вас загрозу.

Такі помилки з'являються від незнання мережевого (синонім - сітьового) етикету. Порушуючи правила нетикету, можна завдати неприємностей і співбесідникам, і собі самому.

Порушення правил мережевого етикету та помилкові дії поділяють на дві категорії: грубі та дрібні (незначні).

До дрібних порушень нетикету належать:

- перехід в суперечці «на особистості»;
- надмірне цитування.

До грубих порушень мережевого етикету належать:

- ображення співбесідника;
- використання лайливих слів та виразів, «не для друку»;

Грубою помилкою є поширення приватної інформації про себе та про своїх близьких (зокрема домашньої адреси, номеру телефону, своїх мережевих паролів та подібних відомостей).

Особливим чином слід виділити злісне порушення:

- підробка адреси відправника.

Першим етапом у вивченні правил поведінки в мережі та інтернет-безпеки для вас буде успішне проходження віртуальної етикет-гри «Безкінечний ліс».

Гра заздалегідь має бути завантажена на кожній робочій станції, оскільки це потребує певного часу.

Учні отримують завдання протягом визначеного часу – 20 хвилин – знайти правильні відповіді на запитання у грі.

Для закріплення вивченої нами сьогодні теми кожен з вас отримає пам'ятку, що містить основні правила інтернет-безпеки, а на зворотному боці ви знайдете своє домашнє завдання: вам слід буде знайти і записати в «Словничок» правильні значення або визначення нових слів, що використовуються у віртуальному спілкуванні.

Пам'ятку слід прочитати вголос і прокоментувати, дати відповіді на запитання.

Контрольні запитання:

Що таке «нетикет» і яке походження має це слово?

До грубих порушень мережевого етикету належать...?

Як звали головного героя гри «Безкінечний ліс»?

Як ви розумієте, що таке мережа?

Від кого повинен був отримати повідомлення Коля?

Навіщо потрібен пароль?

Які шкідливі програми можуть пошкодити комп'ютер?

Що таке – комп'ютерні віруси та черв'яки?